

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- NAUDINGESNI PATARĖJAI AR PRITARĖJAI? – **Petras Maksimavičius** 3
 (NE)REALYBĖ TINKLE – **Jurgita Stankauskaitė** 6

ŠVIETIMAS

- MOKSLO METŲ PRADŽIA – „**Aušros**“ inf. 8

MŪSŲ INTERVIU

- NAUJAS VIKARAS – NAUJA DVASINGUMO LINIJA – **Božena Bobinienė** 10

KULTŪROS BARUOSE

- ALICIJOS ZIMNICKAITĖS TAPYBOS PARODA „PAVEIKSLAI ANT KLUONO DURŲ“ – **Alicija Krakauskienė** 14
 ŽOLINIŲ FOLKLORO FESTIVALIS – **Aldona Vaicekauskienė** 15

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

- „NIEKADA NENULEISK SPARNŲ“ – **Dalia Ažubalienė** 18
 SEINŲ VYSKUPAS PETRAS PAULIUS VEŽBOVSKIS – **Algimantas Kati-
 lius** 21

SPAUDA RAŠĖ

- LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 24

SKELBIMAI

Viršeliuose:

Gyvenimo ratu... Akimirka iš Alicijos Zimnickaitės tapybos parodos Vaitakiemyje (Alicijos Krakauskienės nuotr.)
 Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel. / faks. 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
 tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistas, korektorius Kazys Linka
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2019-08-12.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
 sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
 tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.). Skambučio kaina pagal operatoriaus tarifus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrznych
 i Administracji

Projektą iš dalies remia
 Spaudos, radijo ir tele-
 vizijos rėmimo fondas
 (7000 eurų parama).

SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEVIZIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Ir vėl ilgėja vakarai, orai darosi žvarbesni. Ūkininkai šiemet skundžiasi prastu derliumi dėl sausros, tačiau jų darbų įkarštis dar nesibaigė. Rugsėję įprastai grybavimo metas, tačiau dar vis negirdėti, kad mūsų miškuose būtų užderėję grybų.

Visuomenėje mažiau renginių, po Žolinės atlaidų lyg ir pasibaigia kultūrinio gyvenimo sezonas. Punksko lietuvių kultūros namų choreografinis sambūris sugrįžo iš koncertų turo Serbijoje, o Klostimo teatras iš Kanados.

Seinuose lenkų visuomenė atšventė pergalę prieš lietuvius prieš šimtą metų. Po renginio pasigirdo balsų, kad atseit, lietuviai yra nesukalbami, todėl ir neįmanoma surengti bendro minėjimo. Nejaugi jie patys nesugeba įvertinti to, kad jų pačių galvose turėtų įvykti pasikeitimų ir privalėtų keistis retorika kalbant apie įvykius prieš 100 metų. Tada ir su lietuviais bus lengva susitarti.

Beje, rugsėjo 7 d. po dešimties metų pertraukos šiemet jau antrąkart rinkosi Lenkijos ir Lietuvos seimų asamblėja, šį kartą Lietuvoje. Seimo pranešime spaudai skelbiama, kad rugsėjo 7 d. ryte asamblėjos nariai „pagerbs sovietinio totalitarizmo aukas: padės gėlių ant Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko–Vanago kapo, prie Sausio 13-osios aukų kapų Antakalnio kapinėse, prie atminimo kryžiaus Kaniūkų kaimo, skirto žuvusiųjų Kaniūkų kaimo gyventojų atminimui. Taip pat dalyvaus pasmerktųjų karių pagerbimo ir perlaidojimo ceremonijoje Eišiškėse. Tą pačią dieną popiet Asamblėjos nariai rinksis į sesiją Seimo rūmuose“.

Pasmerktieji kariai – AK kariai, kurie Vilniaus krašte kovojo už Lenkiją su 1939 m. sienomis. Įdomu, ką nori pasakyti tie Lietuvos Seimo nariai, kurie vyksta į minėtąją AK karių pagerbimo renginį?

Naudingesni patarėjai ar pritarėjai?

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Lietuvoje gyvenantis pažįstamas paėmė į rankas „Aušrą“ ir nustebo. „Nuotraukos lyg Baltijos kelio laikais darytos“, – sako. Jo nuostabą sukėlė daug nuotraukų, kuriuose trispalvės ir tautiniai rūbai. Taip jau nutiko, kad į rankas paėmė „vasarišką“ „Aušros“ numerį, kuriame aprašomas Lietuvos himno giedojimas mūsų krašte, Joninių šventimas ir pan. Kita vertus, jeigu būtų pavartęs kitus „Aušros“ numerius, taip pat būtų atradęs nemažai patriotinių akcentų – daug daugiau nei Lietuvoje leidžiamuose žurnaluose ar laikraščiuose.

Parašyti apie tai paskatino Lietuvos žinių portaluose neseniai skaityti žinomų Lietuvos filosofų ir politikos apžvalgininkų prof. V. Radžvilo ir prof. A. Jokubaičio pasvarstymai apie Lietuvos politikos aktualijas, idėjų krizę, lyderystę politikoje, pilietiškumą, istorinę atmintį. Abu jie apgailestavo, jog lietuviai tapo labai abejingi savo valstybės reikalams. Svarstė, kodėl taip nutiko ir kas tokias nuotakas visuomenėje galimai skatina.

Nesu politikos žinovas, todėl sudėtinga būtų komentuoti profesorių mintis. Tačiau gyvendamas Lenkijoje ir būdamas Lenkijos lietuvių bendruomenės narys, taip pat galiu kelias mintis pridėti.

Grįžkime prie straipsnio pradžios. Mano draugas nustebo, kad „Aušroje“ tiek daug patriotiškų straipsnių

pavadinimų ir tautinių simbolių. Beje, tą patį jau buvau girdėjęs netrukus po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, kai studijavau Vilniuje, o „Aušrą“ galima buvo paskaityti Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto skaitykloje. Ir tada, ir šandien į galvą atėjo vienas atsakymas. „Aušra“ leidžiama už Lietuvos ribų, o jos leidėjas – lietuvių tautinė mažuma. Todėl natūralu, kad tai lemia jos turinį. Kaip ir kitose šalyse, kur gyvena senoji lietuvių emigracija, dėmesys praeičiai, tautiniams simboliams yra stipresnis. Tai tiesiog sutelkia bendruomenę bendriems tikslams, auklėja jos jaunąją kartą, skiepija meilę kalbai, ragina saugoti

Kaip ir kitose šalyse, kur gyvena senoji lietuvių emigracija, dėmesys praeičiai, tautiniams simboliams yra stipresnis. Tai tiesiog mobilizuoja bendruomenę bendriems tikslams, auklėja jos jaunąją kartą, skiepija meilę kalbai, ragina saugoti istorinį ir kultūrinį lietuvių paveldą.

istorinį ir kultūrinį lietuvių paveldą. Beje, tai būdinga ne tik lietuviams. Tai daro daugelis tautinių mažumų ar bendrijų.

Bet. Apie tai pagalvojus į galvą atėjo kita mintis. Jeigu užsienyje gyvenantys lietuviai stengiasi taip eksponuoti tautinius simbolius ir beveik kiekviena proga, kai susitinka, kalba apie Lietuvos aktualijas, tai kodėl taip daryti neturėtų Lietuvoje gyvenantys lietuviai. Juk „Sąjūdžio“

Viešas demonstravimas Seinuose

laikais tai buvo natūralu ir niekam nekildavo klausimo, kodėl reikėtų to vengti. Vėlgi, mokslininkai ir politologai surastų daug paaiškinimų ir atsakymų į šį klausimą. Vieni sakytų, kad Lietuva pagaliau tapo moderni valstybė ir toks tiesmukiškas tautinių simbolių ar patriotizmo demonstravimas yra nekorektiškas bendrapiliečių atžvilgiu. Kiti aiškintų, kad pastaruoju metu sudėtinga šias idėjas eksponuoti žiniasklaidoje, kuri nemaža dalimi priklausoma nuo užsienio ar privataus kapitalo. Dar kiti, jog lietuviams šiandien labiau rūpi ekonomiškai „išgyventi“, nei galvoti apie savo tapatybę, o tuo pasinaudoja išorinės ar vidinės jėgos, kurios siekia kuo ilgiau tokią padėtį kontroliuoti ir išsaugoti įtaką svarbiausiose valstybės gyvenimo srityse. Tai nulemia ne tik didelį emigracijos mastą, bet ir tai, kad didžioji visuomenės dalis pasyviai dalyvauja viešajame gyvenime.

Naujojo Lietuvos Prezidento G. Nausėdos išsakyti žodžiai, kad jo komandoje dirbs patarėjai, o ne „pitarėjai“ yra prasmingi ir galima būtų

juos pritaikyti mūsų visų gyvenimui ir kasdieniams darbams. Juk nėra geresnio būdo kurti veržlią ir modernią visuomenę, kaip sudaryti jai galimybes ir įvairiais būdais skatinti aktyviai dalyvauti kuriant savąją valstybę, bendruomenę ar darbo komandą. Visų pirma raginti reikšti nuomones, diskutuoti, siūlyti... Kitaip sakant – „patarti“, o ne tik „pirtarti“.

Neretai tie, kurie stengiasi garsiau kalbėti ir svarstyti apie lietuvių tautos ateitį, apšaukiami nacionalistais. O tai reiškia, kad jiems mažiau lieka vietos žiniasklaidoje, jų mintys, nors daugeliu atveju tikrai vertos dėmesio, nepasiekia plačios visuomenės.

Mano galva, apie savosios valstybės ar bendruomenės reikalus turėtų kalbėti ne tik politikos lyderiai, filosofai, dažnai televizorių ekranuose matomi istorikai ar profesionalūs žurnalistai. Tai turėtų daryti taip pat mokytojai, valstybės tarnautojai, bibliotekininkai, verslininkai, savivaldybininkai... Bet svarbiausia – turėtų nejausti

jokio diskomforto ar baimės, kad susilauks pastabų iš tiesioginio viršininko ar darbdavio. Sakysite, taip ir yra. Konstitucija garantuoja žodžio laisvę. Taip, tačiau tai daug sudėtingiau nei mums gali iš pirmo žvilgsnio atrodyti. Rašyti ar kalbėti dar nereiškia būti išgirstam. Šiandienis, labai sumaterialėjęs pasaulis diktuoja savo sąlygas. Daugeliu atveju, ne tik politinė, komercinė nauda, bet ir įvairių grupių interesai nulemia, kokios naujienos atsiranda pirmame laikraščio puslapyje ar matomos televizijos ekrane. Lygiai tas pats su patriotizmo eksponavimu. Neretai tie, kurie stengiasi garsiau kalbėti ir svarstyti apie lietuvių tautos ateitį, apšaukiami nacionalistais. O tai reiškia, kad jiems mažiau lieka vietos žiniasklaidoje, jų mintys, nors daugeliu atveju tikrai vertos dėmesio, nepasiekia plačios visuomenės.

Lenkijoje pabandyta tai keisti. Ar tai pavyko ir kaip pavyko, tai visai kitas klausimas. Bet šį vykstantį savotišką eksperimentą įdomu stebėti. Gyvendami Lenkijoje, tautinės mažumos sąlygomis, turime nepakartojamą galimybę palyginti, kaip šie reikalai atrodo mūsų šalyje. Grįžtu į straipsnio pradžią. Ar tik Lenkijos lietuvių ar kitų tautinių mažumų leidžiamuose leidiniuose gausu tautinių simbolių? Ne. Tokių simbolių, tik lenkiškų, apstu visoje Lenkijos žiniasklaidoje. Netiesa, kad jų padaugėjo tik pastaruoju metu. Lenkija tautinę politiką sėkmingai vykdė nepaisydama, ar valdžioje dominavo kairieji ar dešinieji. Tiesa, kad pastaruoju metu ši politika stiprėja visose srityse – valdžios institucijų veikloje, žiniasklaidoje, politikoje ir net ekonomikoje. Juk pažadai apriboti užsienio korporacijų dominavimą žiniasklaidoje, bankų sektoriuje ar prekyboje taip pat turi tautinį atspalvį. Juolab

kai sakoma, kad kapitalas turi grįžti į lenkų rankas, o prekybos centrų pelnai negali iškelti iš Lenkijos, bet prisidėti prie valstybės stiprinimo. Ar šie šūktai neprieštaruoja ES teisės raidei ir dvasiai? Ar jie nėra „senamadiški“? Dabartiniam Lenkijos politikam elitui ne tai svarbiausia. Jo tikslas – telkti visuomenę ir siekti proveržio. Kai kurios idėjos išties skamba radikalčiai ar matyti, kad jų įgyvendinti tiesiog neįmanoma, tačiau jos ir taip telkia didžiąją visuomenės dalį. Jeigu žmonės mato, kad jų gyvenimas gerėja ir kyla pasididžiavimas savo kilme, tai tokios lyderių taikomos priemonės pasiteisina.

Ne viskas man patinka, kas daroma, ypač istorinės politikos srityje. Juolab kad „kovą dėl lenkiškumo“ dažnai vienaip supranta didmiesčių gyventojai, o savaip „provincijos“. Neseniai stebėjome tai Seinuose, minint vadinamojo „Seinų sukilimo“ 100-ąsias metines. Kai kuriais atvejais tai „žaidimas su ugnimi“. Apie tai pasakoja Lenkijoje gyvenantys vokiečiai ar ukrainiečiai, kurie skundžiasi neigiamų nuotaikų jų atžvilgiu stiprinimu.

Beje, pačioje Lenkijoje taip pat netrūksta istorijos mitologizavimo kritikų. Jie primena, kad savosios istorijos pristatymas yra svarbus ir reikalingas. Tačiau taip pat sako, jog „tik tiesa yra įdomi“. Atkreipia dėmesį, kad reikia kalbėti apie garbingus istorijos momentus, bet negalima nutylėti tų, kurie ne iki galo buvo garbingi. Pavyzdžiui, mažai kalbama, kad pastaruoju metu dažnai idealizuojamoje tarpukario Lenkijoje vyko arši politinė kova, dėl kurios į kalėjimus patekdavo net tie, kurie su ginklu rankoje, rizikuodami gyvybe, prisidėjo prie bolševikų invazijos 1920 m. sustabdymo. Jie sako, kad ne iki galo įvertinta 1944 m. Varšuvos sukilimo istorija ir t. t. Tačiau

kalbėjimas apie savąją istoriją, paisant ar nepaisant „politinio korektiškumo“, vis vien yra naudingesnis, nei kai kurių momentų nutylėjimas.

Lenkija tautinę politiką sėkmingai vykde nepaisydama, ar valdžioje dominavo kairieji ar dešinieji. Tiesa, kad pastaruoju metu ši politika intensyvėja visose srityse – valdžios institucijų veikloje, žiniasklaidoje, politikoje ir net ekonomikoje.

Vienaip ar kitaip, vykstant diskusijoms, priartėjama prie tiesos.

Šiandienei Lenkijai būdingas siekis telkti visuomenę strateginiams tikslams – stiprinti valstybės valdymo efektyvumą, pagreitinti priimamų sprendimų įgyvendinimą, pažaboti šešėlinę ekonomiką, stiprinti tautiškumą visose gyvenimo

srityse. Galime ginčytis, ar pasirinkti metodai geri ar ne. Tai kitas klausimas, kurį ateityje dar neabejotinai analizuos istorikai. Kadangi pradėta nuo ekonominių reformų, kurios greit pagerino paprastųjų piliečių gyvenimą, daug lengviau juos įtikinti ir dėl kitų pertvarkų būtinumo. Permainos vyksta greit, todėl natūralu, kad susilaukia prieštarų vertinimų. Kuo jos baigsis, sunku prognozuoti, tačiau vienas svarbus tikslas – telkti visuomenę plačiai diskutuoti apie valstybės praeitį ir ateitį – jau pasiektas. Toji diskusija įgauna įvairias formas, kartais skaldo visuomenę, tačiau aktyviai ar pasyviai joje dalyvauja beveik visi piliečiai. Juk kalbama apie jų ir jų vaikų ateitį: socialinės nelygybės mažinimą, mokesčius, tautiškumą, mokymo programas, sveikatos apsaugos modelį, Lenkijos vietą pasaulyje, istorinę politiką...

Viešas pareiškimas-Seinuose

Petro Maksimavičiaus nuotr.

(Ne)realybė tinkle

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Diena iš dienos jis darosi vis galingesnis, spartesnis ir platesnis. Šiandien jau norisi sakyti, kad jis beribis – atsako į kiekvieną klausimą arba nuorodomis padeda patiems susirasti atsakymą. Kas jis? Internetas. Mes net neįsivaizduojame, kaip jis gali padėti arba, priešingai, sužlugdyti pačią asmenybę.

Rugpjūčio „Aušros“ numeryje Petras Maksimavičius užvedė įdomią temą apie duomenų kaupimą virtualioje erdvėje, įvardijo jų saugojimo pozityviąją pusę medicinos srityje, bet ir palietė klausimus, susijusius su internetu tinklų pavojais, priklausomybe nuo jų ir poveikiu mąstymui, į kuriuos privalau atsakyti jaunesnės kartos akimis.

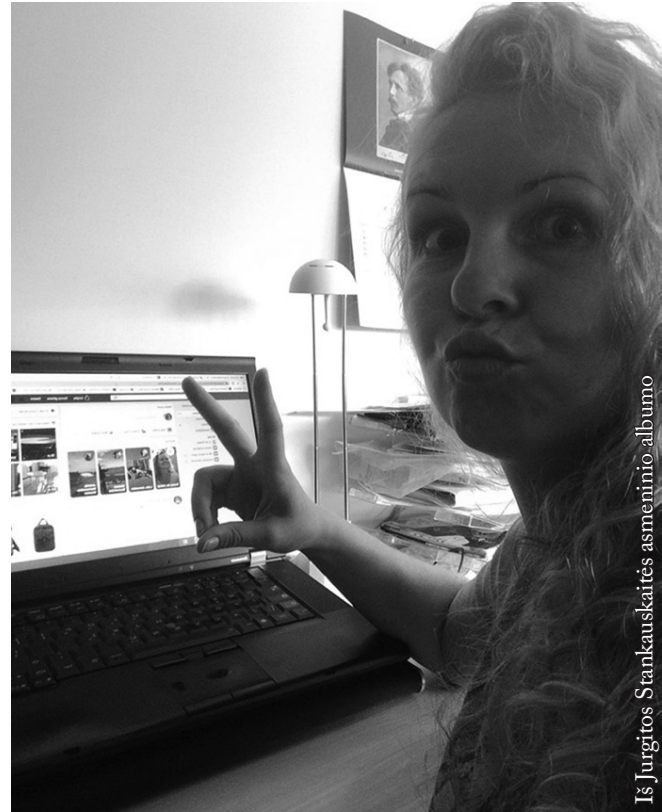
Gyvename laikais, kada jau nereikia klausti – kas, o kaip veikia žmogų: pasaulėžiūrą, pasaulėvoką, gyvenimo būdą, šeimą, tikslus ir net svajones. Sunku patikėti, bet vos prieš penkiolika metų teko kelti klausimą, kas keičia XXI a. žmoniją. Tada kalbėjome, kad televizija, telefonai ir pamažu į kasdienybę ateinantis internetas. Šiandien jis ima viršų, o telefonai – tik priemonė, leidžianti naudotis juo absoliučiai kiekvienoje vietoje ir bet kuriuo paros metu. Taigi kaip mus veikia internetas? Mūsų karta negali gyventi be jo. Beje, teigdama, kad mūsų karta, privalau pridurti, kad be virtualios erdvės neapsieina nei jaunesni, nei vyresni už mane. Ji tapo mūsų nuolatinė vieta, į kurią neriamė atsipalaiduoti, sužinoti, pasidomėti, pailsėti.

Štai keletas paprastų pavyzdžių:

1. Šeima rinko laukuose akmenis. Reikėjo nemažai paplušėti, kol pavyko nurinkti pakalnėje „pasėtus“ kumščio dydžio akmenis, mat

tėvas plotą ruošė žolei sėti. Pertrauka buvo viena. Pietų. Susėdę ant minkštos žolės lopinėlio, iš apdulėjusio maišelio išsitraukė po dešrigalį. Pavargusiems, išalkusiems ir ištroškusiems ji atrodė dar kvapnesnė nei ką tik nupirkta parduotuvėje. Jaunuolis pirmas pagriebė dešros gabalą ir atsikando. Vienoje rankoje laikė maistą, o kitoje telefoną. Tėvai net nekreipė dėmesio. Tai buvo įprastas sūnaus vaizdas. Kiekvieną laisvą minutę leisdavo naršydamas. Kiti šeimos nariai tyloje valgė pietus ir mėgavosi bręstančiu pavasariu. Sūnus buvo šalia, bet ne su jais.

2. Mergina dirbo savo mylimą darbą. Kompiuteris buvo jos neatsiejama gyvenimo dalis. Dirbti galėjo visur – prie stalo, kieme ant suoliuko, kitoje valstybėje. Svarbiausia – jai reikėjo turėti interneto prieigą. Be jo – prapuolimas: nei darbo, nei atostogų. Ji dirbo ne aštuonias, o bent dešimt valandų per parą, tad reikėjo ir pertraukų. Juk protas ir kūnas turi pailsėti. Pertraukas darė valgydama. Tačiau ji nevalgė akimis, nesimėgavo maistu, nebuvo sutelkus dėmesio į burną dedamo maisto kiekį ir kokybę. Jos akys nuolat buvo įbėstos į ekraną. Laiką leido sekdamu nuomonės formuotojus (influencerius – iš anglų kalbos), stebėdama kitų gyvenimus, klausydama pasakojimų apie turtingųjų gyvenimus.

Ir aš būnu ten, o Tu?

Šitaip „ilsėdamasi“ apgaudinėjo savo kūną ir protą.

3. Vyko jaunimo suėjimas. Nusprendė jie susitikti, pabendrauti, pabūti kartu. Vieni sėdėjo ant sofų, kiti ant dvigubo fotelio, o trečia grupelė bandė patogiai įsitaisyti ant kilimo. Buvo pokalbių, bet vis kuri nors jų rankoje maigė telefoną. Vieni ilgiau, kiti trumpiau. Jie privalėjo patikrinti, kas vyksta kitoje pusėje, kai kėlė tostą už susitikimą. Jautė pareigą atrašyti draugui į žinutę „ką tu?“, kurių per dieną sulaukia bent septynių. Kol vienas atrašinėjo, kitas pasilenkęs virš lėkštės fotografavo savo nugertą kokteilį ir dalijosi su pasauliu. Nepraėjo nė minutė, kai nuotrauką nusėjo dešimtytys širdelių ir „patinka“ nykščių.

Mokslo metų pradžia

„AUŠROS“ INF.

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOJE

Šiomet Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla pradėjo 15-uosius darbo metus. Tai jau tam tikras stabilumas – nors dėl reformos sumažėjo viena klase (nebeliko gimnazijų), mokinių skaičius jau kelinti metai išlieka iš esmės nepakitęs – šiomet čia mokosi 111 mokinių (įskaitant vaikų darželį). Mokykloje, kaip ir pernai, dirbs logopedė, psichologė, pedagogė. Šių metų naujovė – įkuriama svetainė. Vaikus bus privalu užrašyti į svetainę ir, kai jie lauks autobuso arba savo tėvelių, grįžtančių iš darbo, jiems bus užtikrinama ne tik priežiūra, bet ir užimtumas.

Kaip ir ankstesniais metais mokykloje veikia: dainavimo, grojimo,

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

dailės, šokių būreliai. Planuojama ateinančią vasarą dalyvauti Lietuvos moksleivių šokių šventėje. O jau šį mėnesį aštuntokai su chemijos

mokytoja dalyvaus Kaune mokslo mugėje.

VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE

Šiais mokslo metais Vidugirių mokyklą lankys 42 mokiniai. Klasės, kaip ir anksčiau, jungtos. Be dalykinių būrelių, dirbs vokalinis, šokių, literatūrinis bei dramos būreliai. Tikyba dėstys kun. Povilas Slaminis, o pedagoginės psichologinės pagalbos užsiėmimus ves psichologė.

PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE

Mokslo metus pradėjo 105 darželinukai, iš jų lietuviškose grupėse – 86. Toliau dirba 5 vaikų

Vidugirių mokykloje

Iš Punsko mokyklos archyvo

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

grupės: 4 grupės lietuvių mokomąja kalba (dvi 3–4-mečių ir dvi 5–6-mečių) ir viena lenkų mokomąja kalba (3–6-mečių). Darželyje vyks dailės, keramikos būreliai bei teatro užsiėmimai. Vaikai lanko papildomai anglų kalbos bei tikybos pamokėles. Darželyje vyksta taip pat logopedijos užsiėmimai, o su vaikais, kuriems būtina psichologinė pedagoginė pagalba, dirba psichologė.

PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE

Igyvendinus švietimo reformą ir nelikus gimnazijų, Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje mokslo metus pradėjo 34 mokiniais mažiau nei praeitais metais, t. y. 234 mokiniai, iš jų 180 lietuviškose klasėse. Tolimesnis mokyklos darbas lieka nepakitęs: toliau veiks dalykų ir sporto būreliai.

PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUJE

Naujuosius mokslo metus pradėjo 89 mokiniai, iš jų 45 pirmokai. Dėl vykdomos švietimo reformos šiuos mokslo metus pradėjo dvi pirmosios klasės: paskutiniuosius darbo metus pradėjo pirmą trimečio licėjaus klasė

ir pirmuosius darbo metus pradėjo pirmą „naujojo“ keturmečio licėjaus klasė. Mokykloje dirba dramos būrelis, šokių grupė „Šalčia“, mišrusis choras „Pašešupiai“, merginų bei vaikinų krepšinio komandos. Moksleiviai taip pat redaguoja laikraštuką „Dėmesio“. Išvykus tikybos mokytoju kun. M. Talučiu, jį pakeis kun. Povilas Slaminis. Šiais mokslo metais baigiamas įgyvendinti „Erasmus+“

programos projektas „Tautinės mažumos – Europos turtas“, kuriame dalyvauja 3 mokyklos: Hainuvkos baltarusių mokykla, Vilniaus baltarusių mokykla ir Punsko licėjus.

SUVALKUOSE

Suvalkuose lietuvišką vaikų darželį planuojama atidaryti spalio pradžioje. Šiuo metu surastose patalpose dar dirba vaikų lopšelis, kuris artimiausiu metu planuoja keltis į kitą vietą. Jam išsikėlus ir atlikus minimalius pastato remonto darbus, manoma, kad galės ten pradėti veikti lietuvių vaikų darželis. Tėvelius raginame kantriai palaukti. Ateityje bus ieškoma sprendimo įkurti lietuvių švietimo ir kultūros centrą.

Šiomet lietuvių kalbos pamokos bus rengiamos ir pagrindinių, ir vidurinių mokyklų mokiniams, veiks net keturios grupės: trys pagrindinės ir viena vidurinės mokyklos. Jei kas nespėjote užsirašyti, primename, kad dar nevēlu prisijungti.

Alicijos Krauskienės nuotr.

Punsko Kovo 11-osios licėjuje

Naujas vikaras – nauja dvasingumo linija

BOŽENA BOBINIENĖ

1 epizodas

Sekmadienio rytinės mišios Punsko bažnyčioje. Pašloviname Viešpatį, klausome Dievo žodžio liturgijos. Po skaitinių patogiai įsitaisome savo vietose (kai kas, ko gero, tikisi ir prisinausti) ir laukiame homilijos. Į sakyklą įlipęs kun. Povilas Slaminis (kuris, beje, nežadėjo į ją lipti, bet vis dėl to...), užuot pradėjęs iškart pamokslauti, taria: „Labas rytas!“ – žmonės susižvalgo, pakelia galvas į viršų. „Kaip gyvenat? Ar viskas gerai?“ – kunigo žvilgsnis įsminga tai vienam, tai kitam parapijiečiui į akis. „Turbūt visi buvote mokykloje ir pajutote jos tam tikrą drausmę, – iš jūsų turbūt buvo reikalaujama drausmės. Ar tai jums patiko? Ar drausmė buvo reikalinga?“ – vieni krato galvas, kad nepatiko, kiti trauko pečiais – ką aš žinau?..

Kunigas kalba toliau, stengdamasis užmegzti su susirinkusiais ryšį. Jam neblogai sekas.

2 epizodas

Gaunu užsakymą padaryti interviu su kunigu Povilu, naujuoju Punsko parapijos vikaru. Susisiekiame internetu. Rašau, kad noriu pasikalbėti. Kunigas atsako: „Gerai. Galiu tuoj atlekti į redakciją“. Prieštarauju, sakau, palaukite, aš gi dar neparuošiau klausimų pokalbiui. „Geriausi interviu išeina kalbantys spontaniškai“, – atkerta vikaras ir netrukus girdžiu – beldžiasi į redakcijos duris... Na, žiūrėsime.

Božena Bobinienė: Maži vaikai dažnai svajoja kuo bus: vieni

gydytojais, kiti policininkais, aktoriais... Ar Jūs svajojote tapti kunigu?

Kun. Povilas Slaminis: Buvau išdykęs vaikas. Mėgdavau krėsti pokštus ir tikrai negalvojau, kad būsiu kada nors kunigu. Nuo vaikystės man patiko tikslieji mokslai – matematika, fizika. Dėl to įstojau į transporto priemonių inžineriją, bet neišklausiau nė vienos paskaitos. Dievulis mėgsta pokštus. Jo dėka iš širdies gelmių iškilo noras pažinti Dievą, kuris yra tiesos šaltinis. Į seminariją stojau iš intelektualinio paskatinimo, tiesiog norėjau domėtis gyvenimo prasme: pirmiausia – kodėl gyvename. Žingsnis po žingsnio, studijuodamas filosofiją ir teologiją, supratau, kad man kunigyستė vis labiau tampa sava. Anksčiau net apie tai negalvojau – iki seminarijos turėjau ir merginų, ir leidau gyvenimą taip, kaip ir kiekvienas tokio amžiaus žmogus.

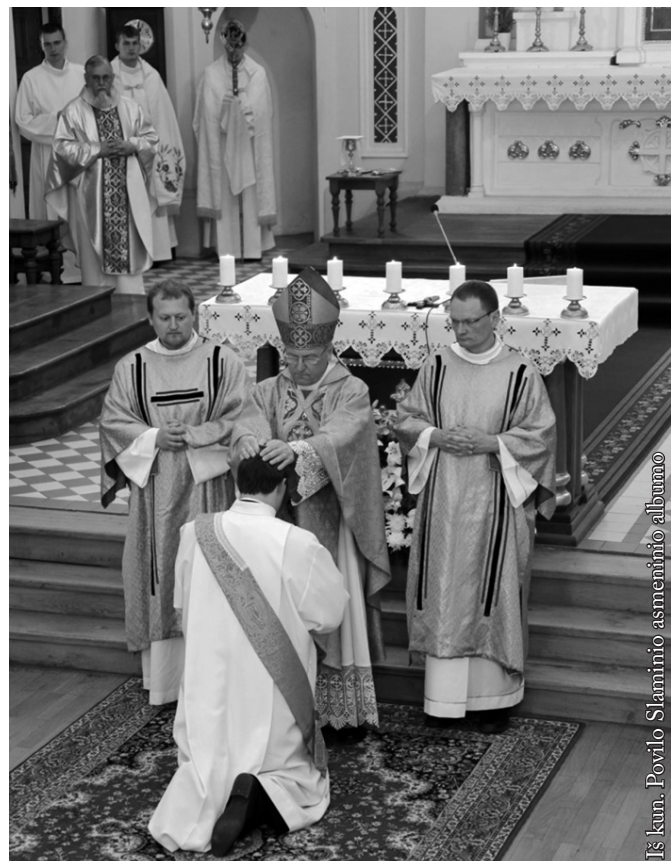
B. B.: Gal buvo galima rinktis ką nors kitą tokiems esminiams klausimams svarstyti? Juk yra tokių sričių kaip sociologija, psichologija,

antropologija, o Jūs pasirinkote kunigyستę. Kodėl?

Kun. P. S.: Turbūt Dievui to reikėjo, kad mane prisiviliotų prie savęs.

B. B.: Kokios Jūsų „stipriosios pusės“, ypatingi gebėjimai, kur jaučiatės gerai?

Kun. P. S.: Asmenybės pliusai ir minusai... Paprastai sunku man kažką apie save sakyti. Kliausiuosi kitų žmonių nuomone. Aš apie save gana kritiškai mąstau. Jei darau

Kunigų išventinimas Kaišiadorių katedroje 2016 m. birželio 3 d. Jėzaus Širdies iškilmėse

Is kun. Povilo Slaminio asmeninio albumo

Su šeima primicijų dieną

kažką – tai stengiuosi padaryti šimtu procentų, su noru, imlumu, meile. Sako, esu kruopštus, dzūkiškai tariant – „bet kap“ nedarau. Nevengiu iššūkių, kurie duoda stimulą eiti pirmyn. Keliau sau tikslus bei iššūkius. Nebijau naujovių, esu imlus naujiems dalykams. Mėgstu kartais paėjėti prieš srovę.

B. B.: Kaip buvo su Punksku? Ar atrodė, kad tai bus iššūkis?

Kun. P. S.: Taip. Punkskas man atrodė iššūkis. Kodėl? Elementariausias dalykas – tai jau kita valstybė, kita šalis, kur krikščionybė, katalikiškumas turi galias šaknis. Mes Lietuvoje kliaunamės visai kitomis pastoracinėmis gairėmis, o Lenkijoje yra visai kitaip. Pastoracinio darbo metodai yra labai stipriai išvystyti. Žinoma, kad tai iššūkis, nes atėjau su visai kitokiu pastoraciniu supratimu. Kitas dalykas, visada yra tas virpuliukas, ar tavo žmonės priims, ar atmes, bet tai yra labai sveika, nes tai mane asmeniškai skatina eiti pirmyn.

B. B.: Prieš ateinant kun. Mariu Talučiui į Punsko parapiją,

išeinantis vikaras yra pasakęs: „ateis už mane galingesnis, kuriam aš nevertas atrišti kurpių dirželio“ (Lk 3, 10–18). Kun. Marius – labai charizmatiškas žmogus. Parapijiečiai bando savaip lyginti jį su nauju kunigu – ar jis prilygs anam, ar veiks panašiai. Ar šiek tiek nebaugina susidūrimas su tokia asmenybe?

Kun. P. S.: Kunigą Marių pažįstu jau gan seniai. Kunigas Marius turi savo stuburą, savo pastoracinį matymą parapijoje ir pastoracinius gebėjimus, ir tam tikrą dvasingumo lygį. Kitas dalykas – jis čia būdamas davė tokią dvasingumo liniją, kuria jis pats kvėpavo ir kuri jam asmeniškai buvo labai svarbi. Man atėjus kilo klausimas: ką čia man daryti? Bet aš turiu kitokių Dievo dovanotų savybių, turiu kitokių pastoracinių gebėjimų, turiu kitokią dvasingumo liniją, kurią jau nuo seminarijos laikų palaikau ir puoselėju. Nesiruošiu stengtis kopijuoti kunigą Marių, bet kai kuriuos darbus, kuriuos jis pradėjo – kiek man išeis – bandysiu vykdyti. Taigi: naujas kunigas – nauja dvasingumo linija. Aš negaliu su kažkuo lygintis,

nes kiekvienas kunigas yra savitas. Kiekvienas kunigas turi skirtingų Viešpaties duotų dovanų.

B. B.: ...bet ar nėra spaudimo, noro įrodyti žmonėms: ir aš toks pat geras kaip buvęs vikaras?

Kun. P. S.: Spaudimus patys sau sukeliame, patys sau keliame karTELę, o jei tai daroma, tada mumyse pradeda virti „bulvių katilėlis“ – ar mes tą išsigalvotą tikslą pasieksime, ar ne. Ir tada pradėdi dirbti ne dėl to, kad pasiūstum kažkokią evangelinę žinią, bet dėl to, kad pateisintum savo kažkokių lūkesčius, kuriuos pats sau iškėlei, atkreipęs dėmesį į tai, ką padarė prieš tai dirbęs kunigas. Kartais Dievas sudėlioja taip, kad pamatėte vieną dvasingumo liniją, dabar pamatysite kitą liniją. Gali būti, kad Dievulis paskirstė taip, kad mes visi buvę ir esami kunigai vikarai vienas kitą papildome: tiek kunigas Egidijus, tiek kunigas Marius įnešė į parapiją kažką savita ir labai gražaus. Žiūrėsime, kaip bus su manim.

B. B.: Mūsų bažnyčią, kaip pastebėjote, lanko daugiausia vyresnio amžiaus žmonės, o jaunimo mažai. Aišku, Punske jo daug daugiau, nei ateina į mišias ar atlaidus. Ar turite minčių, kaip tuos jaunos žmones labiau pritraukti prie Bažnyčios?

Kun. P. S.: Draugauti su jais, tiesiog draugauti, tiesiog būti, kalbėti su jais jų kalba. Nežinau, kiek tai gali pavykti, bet stengsiuosi tiesiog atkreipti dėmesį į juos. Bažnyčia yra Dievo namai, o mes – Jo vaikai. Nutinka kartais taip, jog mes užsikrauname ant galvos tik taisykles, nuostatas... Taip, jos reikalingos, bet jei mes tik draudžiame, ar jaunimas eis? Kyla ir man klausimas: ar būčiau susižavėjęs Bažnyčia, ar būčiau tapęs kunigu? Dėkoju Dievui už tokį

padovanotą supratimą. Kiekvienas jaunas žmogus yra ieškantis, turintis svajonių, lūkesčių. Reikia duoti žmogui galimybę pamatyti save kitose šviesoje: pamatyti save tikrume, teisybėje. Tiesiog. O be tinkamo laisvės supratimo, nesugebėjimo prieiti prie jaunimo – turėsime tuščias bažnyčias ir mirštančias tradicijas. Svarbiausia, mano manymu, yra tikrumas, įsitikinimas – dėl ko tu eini. Jei yra tikrumas – jaunas žmogus labai greitai tai pajunta ir daro atitinkamas išvadas, kurios veda į gyvenimo permainas.

B. B.: Iš tiesų, Lenkijos bažnyčioje yra gal per daug biurokratizmo. Pvz., vaikai, norintys priimti I Komuniją, ar jaunimas Sutvirtinimo sakramentą, privalomai turi eiti kiekvieną sekmadienį į šv. Mišias, gauna specialius lapelius, kuriuose kunigai parašu patvirtina, kad dalyvavo pamaldose, ėjo išpažinties. Tai lyg priverstinis ėjimas į bažnyčią. Priėmus sakramentus, staugiai tie vaikai dingsta. Kodėl taip vyksta? Atbaido tai, kad Bažnyčia atrodo konservatyvi?

Kun. P. S.: Tiksliai nežinau ir nedrįstu teigti, kad Lenkijos Bažnyčios bendruomenėje yra daug biurokratizmo. Vienas dalykas – būtina išsiaiškinti, kodėl reikia eiti į bažnyčią. Pirmiausia turime suvokti, kaip rašoma Giesmių giesmėje, kad Dievas yra tas, kuris yra mylimasis ir mylintis. Atėjimas į Bažnyčią yra atėjimas pas Mylimąjį. Santykis tarp kunigo ir atėjusio žmogaus neturėtų būti išsprautas į oficialumo kostiumą. Pirmiausia kunigas turėtų mokėti paaiškinti, kad reikia ne dėl to, kad gautum spaudą ar paties geriausio kunigo pasaulyje parašą, bet dėl to, kad tu save maitintum Dievo (Mylimojo) žodžiu. Vienas iš uždavinių yra priminti žmonėms, jog ėjimas sekmadieniais švęsti Eucharistijos tikėjimo yra tavo moralės stiprinimas. Tai

supratus, manau, nereikės nei spaudų, nei parašų. Atsiras sąmoningas supratimas, kad tai ne vien tik pareiga: Eucharistijos šventimas yra išties keičiantis mano gyvenimą dalykas. Kristaus aukos šventimas yra mano tikėjimo ir moralės stuburo stiprinimas. Dievo savęs dovanojimas bendruomenei duoda vaisių. Asmenybė, žmogus tobulėja tik bendruomenėje: aš kaip žmogus galiu augti tik bendruomenėje. Labai svarbu jaunam žmogui, jog Bažnyčia – tai vieta, kur tu gali augti žmogiškumu, meile, galų galiausiai – augti patirtimis. Reikia žinoti, jog Bažnyčia yra gyvas organizmas, kurio kraujagyslės yra Krikšto sakramentas, kuriose teka Kristaus kraujas.

Kiekvieno užduotis yra dalytis tikėjimo patirtimis: tik taip yra nešama Geroji naujiena. Tai apie kokius spaudus ir parašus kalbame? Jokių būdu neiname į bažnyčią tam, kad kunigas išpaustų spaudą ar suraitytų parašą lapelyje.

B. B.: Tačiau dažnai taip ir būna, nes šitaip yra paprasčiausia, o bendruomeniškumas ar kalbėjimas reikalauja laiko, pasiaukojimo, o juk šiuolaikinis gyvenimas – tai amžinas skubėjimas.

Kun. P. S.: Kyla pagunda ir pavojus nukrypti į formalumus. Šv. Mišias atbūname, pabūname ir dingstame. Per savo kunigišką patirtį teko svečiuotis parapijose, kuriose po Eucharistijos tikintieji renkasi pabendrauti, pasidalyti savo džiaugsmiais, savo patirtimis. Tai skatina žvelgti į savo krikščionišką gyvenimą ne vien per formalumo prizmę.

B. B.: Kunige, kokie Jūsų lūkesčiai naujoje parapijoje?

Kun. P. S.: Punske, mano lūkesčiai... Pirmiausia kunigiškos patirties auginimas. Kiekviena parapija duoda savitą akstiną, praturtina. Kitas dalykas – norisi kažką daugiau pasakyti žmonėms. Punksas ir jo kraštas gali didžiulis labai gražiomis tradicijomis. Norisi parodyti, kad tikėjimas ir tradicijos turi labai gražų ryšį: Evangeliją galima papuošti gražiais tautiniais motyvais.

B. B.: Tradicijos vyresnio amžiaus žmonėms yra išsisknijusios, bet jaunimui – gal ne taip ryškios.

Kun. P. S.: Taip, Božena. Norisi, kad žmonės žvelgtų ne tik į tradicijas, bet kad žvelgtų ir į tai, kas

Su draugais klierikais iš Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos primicijų dieną (2016-06-05) Mergelės Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčioje

slepiasi po jomis. Ne tai svarbu, kad matau tikėjimo apraišką, bet tai, iš kur ta tikėjimo apraiška kyla. Nes tradicijos yra mano, kaip tokio santykio, išraiška.

B. B.: Liturginiai metai vis kartojasi, sukasi ratu. Pamištam kartais, dėl ko visa tai vyksta. Paimkime kad ir Žolinę – ar susimąstom, kodėl visi su tais derliaus vainikais eina procesijoje?

Kun. P. S.: Dievo žodis – tai Šv. Raštas, tai maistas mums. Jei bent klausaisi, ką kalba kunigas, ar vyskupas per pamokslą, vis vien išgirsi kažką, kas praturtins tavo, kaip žmogaus tikėjimo kraitį. Tokioje šviesoje vainikas taps labai gražiu priedu prie liturgijos. Kiekvieną kartą turėtum stengtis daugiau klausyti, daugiau išgirsti, prisiminti, ką mums sako Geroji naujiena. Vienas žodis, citata, mintis gali įstrigti į tavo širdį, protą, valią ir būtent tai bus mūsų Žolinės maistas. O vainikai liks gražus liturginis priedas. Reikia paklausti savęs, kodėl einu į Žolinę – ar vainiką panešti? Jei sąmoningai priimame Komuniją – tai bus tas maistas, kuris duoda išliekamą vertę ir tada tos pačios tradicijos įgauna kitų spalvų. Spalvų, kurios nuspalvina asmens augimą.

B. B.: Daug kas deda į Jus, vikare, viltis patraukti ypač licėjaus jaunimą Dievo link.

Kun. P. S.: Viltys gal ir yra dedamos į mane, bet evangelizacijoje reikia palikti ir Dievui veiklos. Negaliu užgožti Kristaus asmens. Kalbant apie mano, kaip kunigo, veikimą, mėgstu improvizuoti ir atkreipti dėmesį į žmonių lūkesčius, bet nenoriu būti tas, kuris primeta kažkokį paruoštą evangelinį produktą: aš ne džinas, kuris pildytų norus. Mano, kaip kunigo, užduotis

– kad žmonės patys atrastų evangelinį grūdą savo patirtyje, o tik tada visa tai lygintų su savo lūkesčiais. Taigi improvizacija turi būti sveiko proto ribose.

B. B.: Jūs, kunige, jau improvizuojate. Pamažu įvedate parapijiečius į kitas patirtis. Punske dirbate vos keletą savaitių, o jau pasikvietėte giedotojus, kurie dalyvavo Mišiose. Kodėl?

Kun. P. S.: Iki seminarijos laikotarpio turėjau draugų. Ir tų pažinčių nepamečiau. Baigus seminariją, priėmus šventimus, ta draugystė toliau tęsiasi. Gyvenimas daro savo – jie turi savo gyvenimus, dirba, studijuoja. Iš jų pačių išėjo toks poreikis. Kai gavau dekretą į Punską, dar nežinojau, kaip bus. O kai čia atvykau, sakau: prašau, atvažiuokite, priimsime. Pirmą draugų kompanija giedojo giesmes. Su kitais buvo taip – jie patys norėjo aplankyti. Kiek žinau, jų mašinoje visada būna kažkoks instrumentas. Jie buvo įsimitę gitarą ir pasisiūlė pagiedoti per mišias, nesiruošę. Natūraliai taip išėjo.

B. B.: Turite labai gerų draugų, jei jiems nesunku atvažiuoti į Punską ir spontaniškai pagiedoti.

Kun. P. S.: Ačiū Dievui ir ačiū Jiems.

Kun. Povilas Slaminiš

Iš kun. Povilo Slaminišo asmeninio albumo

B. B.: Jūsų feisbuko paskyroje mačiau pagrindinę nuotrauką: stovite aukštyn kojomis. Kodėl pristatote save būtent taip?

Kun. P. S.: Sakiau, kad viską matau truputį kitaip – ne taip kaip visi, bet apverstai. Nors ten yra optinė apgaulė.

B. B.: Ačiū už pokalbį.

P. S.: Mieli parapijiečiai, jei ir tektų pamatyti ar išgirsti apie kunigą Povilą Slaminiš ir jo veiklą nestandartinių žinių – nenustebkite. Tai tik „optinė apgaulė“. Iš tiesų mūsų naujasis vikaras, remdamasis teisinga dvasingumo linija, stovi labai tvirtai ant kojų.

Kunigas Povilas Slaminiš gimė 1989 m. liepos 13 d. Druskininkuose (cikras dzūkas). Studijavo Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijoje. 2016 m. birželio 3 d. Šv. Jėzaus Širdies šventėje iššventintas kunigu. Prieš atvykdamas į Punską tarnavo Širvintų parapijoje. Į Punsko parapiją vyskupo dekretu paskirtas nuo 2019 m. rugpjūčio 1 d.

Alicijos Zimnickaitės tapybos paroda „Paveikslai ant kluono durų“

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ

Menas pažadina protą, praskaidrina sielos gelmes, suteikia poilsio širdžiai. Menas paguodžia ir nuramina. Visą tai galima buvo pajusti rugpjūčio 11 d. meno galerijoje po atviru dangumi – Alicijos Zimnickas (Zimnickaitės), kilusios iš Punsko krašto, dabar gyvenančios Anglijoje, tapybos parodoje „Paveikslai ant kluono durų“.

Tą dieną Alicijos kūriniai papuošė Vaitakiemio buvusią Žagarskų, dabar Gražinos ir Vytauto Berneckų, senąją sodybą. Jau tik pasukus keliuku į kiemą, ant beržo šakų mįslingai pakibę ratai ir užrašas „Žagarė“ pranešė atvykusiajam apie neįprastą parodą. Kiek toliau sugriuvusio molinio tvarto durų skliautuose pakibęs senas dviratis su senomis knygomis dėžutėje, ant rankenos pakabintas gėlėtas rankinukas, seni dviračio ratai, papuošti iš žolynų nupintais vainikais, tik įrodė šios meno galerijos išskirtinumą. O praverti seno namo langai ir durys kvieste kvietė užėti į vidų ir susipažinti su menininkės kūrybos proceso vieta. Ant palangių tebestovintys dažai ir teptukai, sudžiūvusios spalvų paletė, nebaigtas tapyti paveikslas ar tuščias kavos puodelis liudijo, kad pastarąsias dvi savaites čia vyko kūrybinis darbas. Į gimtąjį kraštą sugrįžusi menininkė įkvėpimo ir įdomių idėjų vis atranda aplinkoje: žalių medžių viršūnėse, Galadusio ir Seivų ežerų vingiuose, besiskverbiančiuose ryto saulės spinduliuose arba net pakelėje ar anapus Lietuvos. Taigi Punsko ir Seinų krašto gamtos grožis tarsi įsiliejo į Alicijos paveikslus, kurie šikart puikavosi

ant seno kluono durų.

Pamačius autorės darbus neįmanoma nepamėgti jų moteriškumo, šilumos, švelnių, juose sustingusių gamtos vaizdų ir kažko neapčiuopiamo, besislepiančio po minkštais teptuko potėpiais. Jos tapybai būdinga lengva kompozicija, džiaugsmingos spalvos ir šviesos žaismingumas. Kūrinuose „įrašyta“ pozityvi energija skleidžia ramybę, suteikia jaukumo nuotaiką, veikia raminamai.

Alicija Zimnickaitė gimė 1975 m. Punsko krašte (Lenkija). Mokėsi Punsko lietuviškoje mokykloje, 1990–1994 m. – Kauno aukštesniojoje meno mokykloje (dabar Kauno kolegijos J. Vienožinskio menų fakultetas). 1994–1999 m. studijavo dizainą Varšuvos dailės akademijoje. 1997 m. gavo Lenkijos kultūros ir švietimo ministerijos stipendiją. 2011 m. studijavo Celsio menų ir dizaino koledže (Chelsea College of Arts and Design) Londone interjero dizainą. 1994–2011 m. gyveno Varšuvoje, nuo 2011 m. gyvena Kembridže, Anglijoje. Kembridžo mieste įkūrė savo interjero dizaino studiją „AZ Interiors“. Alicija kuria namų, biurų ir restoranų interjerus bei tapo paveikslus. Jos paveikslai pasklidę po

Alicija Zimnickaitė

visą pasaulį privačiose kolekcijose ir puošia garsių firmų „MasterCard“, „Novartis“, „Allianz“, „Cambridge Intelligence“, „Addenbrooke’s Arts“, biurus, Varšuvos „Hilton Hotel“ ir „Mamaison Hotel Le Regina“ viešbučius, Lietuvos Respublikos ambasados patalpas Varšuvoje bei Prezidentūros rūmus Vilniuje. Daugiau informacijos galima rasti www.az-interiors.co.uk/art.

Žolinės folkloro festivalis

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Kiekvienos tautos narių tapatumą lemia tautos kultūra formuojanti individa. Šios kultūros raktas-istorija, kuri susieja praeities, dabarties ir ateities kartas, visais laikais formuoja tautos charakterį ir papročius. A. D. Smitas

Šiemet per Žolinės šventę Punske surengtas jau penkioliktas folkloro festivalis. Jau tapo tradicija, kad festivalio tema kasmet būna vis kitokia. Šiais metais, atsižvelgiant į Lietuvos muziejų kelio paskelbtą programą, skirtą vandenims, festivalį pavadino „Jotvingių vandenų paslaptys“. Be Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos ansamblių, dalyvavo Širvintų rajono „Savigė“, Vilkaviškio rajono „Sūduviai“ ir Marijampolės „Žolynukai“. Programa prasidėjo „Savigės“ armonikierių linksmais kūriniais. Festivalį pradėjo LLEKD pirmininkė, papasakojusi apie šio krašto gamtą ir čia gyvenusių protėvius jotvingius.

Senosios jotvingių žemės yra

nepaprasto grožio. Tai tikras gamtos rojus su daugybe ežerų, upių, sraunių upokšnių. Visi jie neria, rangosi, skuba. Vienu keliai dingsta ežeruose, kitų įsilieja į Šešupę, Ančią, pasiekia Nemuną. Žvelgdami nuo kalvų viršūnių čia pamatysime žaliuojančius miškus, duona kvėpiančius javus. O kur dar išlikę iki mūsų laikų piliakalniai, pilkapijai ir juose slypintys metraščiai, vandenų pavadinimai, pasakojimai, kaip vėlais vakarais ežerų ir upių pakrantėse laumių plaukai driekiasi. Jotvingių gentis, pasiekusi šį kraštą, rado ne tik gyvybei reikalingo vandens, bet ir derlingų slėnių. Čia gyveno narsi ir karinga tauta, kuri pastatė daugybę pilių ir įtvirtinimų, kad nuo priešų galėtų apsiginti. Galingiausia – Šiurpilio buvusi pilis. Tai neabejotinai mūsų protėvių jotvingių pagrindinė gyvenvietė. Kaip ji buvo sunaikinta – dengia dar ir šiandien paslapties sydas. Ne tik apie jotvingių vandenų paslaptis pasakos folkloro festivalio JOTVINGIŲ VANDENŲ PASLAPTYS dalyviai.

Festivalio ir Žolinės šventės svečius pasveikino Punsko viršaitis Vytautas Liškauskas.

*Šešupė brangi, Lietuvos upelė,
Kuri banguoja per mūsų šalelę.
Mėlynas vanduo palengva sruvena,
Aplinkui lietuviai vargingai gyvena.
Lankos nuleistos, kalneliai krantuoti,
Ant kalno tenka tankiai uždainuoti.
Dailią dainelę Lietuvos būrelis
Gražiai dainuoja, net skamba šilelis.*

Taip apie savo upę dainavo „Sūduviai“, nes jų ir mūsų protėvių jotvingių didžiausia upė – Šešupė. Šis vardas – mūsų dvasinio paveldo vertybė. Čia gyvenantys protėviai, atkartodami melodingų paukščių garsus, savo upę ir pavadino Šešupės vardu. Šešupė savo versmes pradeda netoliese įspūdingo Šiurpilio piliakalnio. Tai ypatinga vieta, kur piliakalnis įsiterpęs tarp keturių ežerų: Šiurpilio, Eglyno, Eglynėlio ir Raktelio. Tai šiose vietose iki mūsų dienų išliko pasakojimas, jau lenkų kalba, apie drevininko dukrą – nuostabaus grožio Eglę, kuriai piršosi

apylinkių jaunikaiciai, bet ją pamilo žalčių karalius ir nusivedė į ežero gelmes, kur stūksojo kristolo rūmai. Prie Eglynėlio ežero ir šiandien auga gražuolė eglė, stipruolis ažuolas, uosis ir drebulė. Tai Eglės sielvarto pasigailėjęs Perkūnas pavertė ją ir jos vaikus medžiais. Pasivaikščioję ežerų pakrantėmis surasime ir piktuosius Eglės brolius, pavertus akmenimis.

*Jums nelemta, sūnai,
Augt berneliais dailiais!
Jus užkeikiu nūnai:
– Virskit medžiais žaliais!*

Tai Perkūno rūstybė nusikaltusius pavertė medžiais akmenimis,

kurie stūkso iki šiolei, saugantys mūsų protėvių atminimą.

O kiek nuostabių, tik lietuvių ausiai suprantamų vardų, susijusių su Šešupės vandenimis. Tai ir Vežėjų upeliukas Vodzilkų kaime, tai ir Žaltyčio ežerėlis, prigludęs prie pat Šešupės versmių, gražuolis Gulbino ežeras, Apvalusis, Akmenio, Baltasis, Samanis, Šelmento, Juodelis, Ūdrynėlis ir daugelis kitų ežerų, ežerėlių, kurių pilna visoje buvusių jotvingių žemėje. Pasakojimą apie Paliūnų kaime esantį Kalninio ežerėlį pateikė Veronika gyvenusi netoliese. „*Buvo toks ponas ir paskandzino su pinigais skrynių. Ir paskui toj skrynja išplaukė ir plaukiojo per tų ažarukų. Ir ponas norėj tos skrynios pasgauc. Iškasė grabį in kitų ažarukų. Stulpus inkasė, dratais aptvėrė ir norėj pasgauc. Ėj vanduo in tų ažarukų ir toj skrynja rozu ėj. Tai toj skrynja kap daužė, tai numušė tuos dratus ir nuvėj in kitų ažarukų, in Gulbiecį ir tį nuskindo. Cieį stulpai da ir šandė tį stovī*“.

„Šalcinuko“ dalyviai suko ratelius apie upelius, laivelį, tėvynės ilgesį, o Angelė pasakojo apie žuvį Seivų ežere.

Pasakojimas apie žuvį – Angelė

Ežerus ir upes maitina paviršiniai ir požeminiai vandenys. Žmonės įvairiuose žemynuose jau senovėje

pasirinkdavo gyventi vietas, kuriose būdavo pakankamai vandens, nes jis ir troškulį numalšindavo, ir maistą teikdavo. Sakoma, kas šulinys ir šaltinis yra žemės akis. Vienas iš tokių paslaptinių šaltinių – Šalcios ištakos Šaltėnų kaime. Ši upė turi net keturis vardus. Išplaukusi iš Bokšio ežero jau vadinama Juodosios vardu. Ištekėjusi iš Seivio ežero tampa Seiva, vėliau Seina ir galiausiai ištekėjusi iš Maro ežero tampa Maros upe, kol susilieja su Juodąja Ančia ir Nemunu pasiekia Baltijos marias, kur nuo seno

renkamas gintaras ir dainuojamos lietuviškos dainos.

*Kur gintarais nusėtas marių krantas,
Ten, kur vingiuoja Nemuno vaga,
Ten, kur kiekvienas lietuviškai su-
pranta,*

*Ten mūsų žemė, brangi Lietuva. (...)
Kokia graži gimtoji mūsų žemė,
Nerasi laimės tu šaly kitoj.*

*Tegul svetur upeliais auksą semia,
O man nebus geriau kaip Lietuvoj.*

„Alnos“ vadovas prisiminė savo ansamblio pavadinimo kilmę.

*Šalia Žagarių, išskyrus Galadusį,
yra Stabingis, Dūsalis, Dūsulukas,
Raiscežeris, Drūcežeris. Toliau už
kalno, prie Aradnykų kaimo pri-
gludęs Alno ežeras, iš kurio išteka
upė Alna ir įteka į Zapsio ežero vaka-
rinį kraštą. Toliau savo vandenimis neša
į Baltąją Ančią ir Nemuną. Alnas, Ga-
ladusys, Zapselis, Balandis, juos jun-
giantys upeliai ir srauni Alna bei kiek
ramesnė Zapsė sudaro Baltosios Ančios
pabasinį. Dar viena Alna yra Ma-
žojoje Lietuvoje, įtekanti į Priegliaus
upę. Alnos vardas vestinas iš archa-
jiškos vandenvardinės šaknies al, kuri
kildintina iš alnėti, almeti, gurgėti.*

Jis taip pat pateikė keletą įdomybių apie savo krašto vandenvardžius.

O ar žinot kokie ežerai yra šalia

*Beceily? Taigi turbūt ne vienas pami-
nėtų Šelmento Didįjį ir Mažąjį ežerus.
Bet yra ir mažesnių, kurių pavadini-
mai netgi prieš keliolika metų buvo
užrašyti lentelėse prieš įvažiuojant
į Beceilus: dešinėje – Ingelis, o kairėje
– Juodelis. Pastarąjį su Šelmento Ma-
žuoju jungia gražus upelis Šelmentėlė.*

„Sūduviai“ papasakojo legendą
apie Vištyčio ežerą. Kur dabar yra
Vištyčio ežeras, seniau buvo didelės
lankos. Tose lankose žmonės ganydavo
savo arklius. Vieną kartą piemenys ga-
nydami atsigulė pailsėti. O pro tas pie-
vas pralėkė paukštis ir sučirškė cypt. Tas
pasikartojė tris kartus. Vienas piemu-
o girdėjo, bet, nieko nemanydamas, vis
tiek gulėjo. Staiga jis išgirdo balsą:

– Kelkitės ir varykite iš čia arklius,
nes greit čia atsivers ežeras.

Tą patį balsą jis girdėjo dar du kar-
tus. Tik trečią kartą piemu-
o išsigando ir sušukęs kitiems, kad bėgtų, pats su
savo arkliais nuėjo. Staiga atsivėrė
ežeras, ir tie, kurie jo neklausė, nusken-
do. Tas ežeras gavo Vištyčio vardą, nes
paukštis sucypė – cypt.

Sakoma, kad seniau ežerų ir upių
pakrantėse pasirodydavo laumės.
Laumė – viena seniausių lietuvių
dangaus ir žemės deivių, Perkūno
sutuoktinė, nublokšta į Žemę. Di-
džioji Laumė buvusi stebuklingo
grožio deivė, sėdėjusi dangaus
centre. Ją sumanė vesti pats die-
vas Perkūnas, tačiau ketvirtadienį
važiuojant tuoktis velnias pavogė
sužadėtinę ir pats ją vedė. Todėl
ketvirtadienis laikytas Laumių ir
Perkūno diena.

Laumės vaizduojamos ilgais
plaukais, stromis lūpomis, di-
delėmis krūtimis ir labai plačiais
užpakaliais. Jų buvo jaunų ir vy-
resnių, gerų ir blogų. Vieniems
pasaugodavo ir pasupdavo vaikus,
o kitiems ir apkeisdavo dar ne-
krikštytus kūdikius savais vaikais.

Laumės ypač pavojingos būda-
vo įžūliems vyrams, galėjo juos
suvilioti ir negyvai užkutenti arba
užsloginti. O slogino ypač tuos,

kurie murzini eina miegoti, vakare
žiūri į veidrodį arba guli susijuosę.

Laumės gyveno tankumynuose
prie ežerų, upių, pelkių. Todėl daug
yra nuo to kilusių vandenvardžių,
pvz., Laumežeris, Laumupis, Lau-
mės dauba ir kt.

Į sceną atskubėjo trys laumės, nes
jos dažniausia vaikščiodavo po tris.
Naktį, ypač mėnesienoje, jos rinkda-
vosi skalbti drobių, maudėsi, šokda-
vo ratelius rasotose pievose. Jų šokis
sukeldavo lietų ir audrą, o žmonės jų
išmintus apskritimus vadindavo lau-
mių ratais. Su lietumi susijusi ir lau-
mės juosta, arba kitaip vaivorykštė.
Sakoma, kad ji išausta laumių ir pa-
kabinta danguje. Laumių drobės irgi
buvo nepaprastos. Jeigu kokiai gerai
moteriškai jas padovanodavo, tai toji
galėjo visą gyvenimą rėžti ir siūti,
o drobė nesibaigdavo. Tik nevalia
buvo to audeklo matuoti ir iki galo
išvynioti, nes tada jis pasibaigdavo.

Kartą trys laumės ėjo į atlaidus ir
sutiko vyruką. Tas jų klausinėjo, ar
nuodėmė vogti, meluoti, keikti, o jos
atsakinėjo, kad visa tai tik niekai.
Tada jis pagriebė vienos ryšulėlį ir
įšoko į linų lauką. Laumės baisia-
supyko, nes pačios negalėjo prie jo pri-
eiti. Mat, laumė gali eiti tik numintu
taku arba bent jau kieno padaryta

bryde. Tada pradėjo keikti vaikną,
kad nusprogtų ir pranyktų, gąsdinti,
kad išmelš jo karves, kad avis nukirps.
O vaikinai tik riktelėjo, kad visa tai
niekai ir nudūmė su laumių ryšuliu.
Laumės taip pat bijojo šermukšnių.

Po laumių vaizdelio scenoje dar
pasirodė su savo dainomis, muzika
ir šokiais Širvintų rajono savival-
dybės Gelvonų folkloro ansamblis
„Savingė“, Vilkaviškio kultūros cen-
tro folkloro ansamblis „Sūduviai“,
Marijampolės kultūros centro vaikų
folkloro ansamblis „Žolynukai“. Fes-
tivalį baigė „Sūduviai“, sušokę sukti-
nį – paskutinį.

Visiems ansambliams įteiktos do-
vanos – keramikinės lėkštės, vaiz-
duojančios ežerus. Ačiū visiems
dalyviams ir klausytojams.

Apie Jotvingių ir sūduvių upes
bei ežerus labai profesionaliai ir jau-
triai pasakoja Kęstutis Subačius savo
knygoje „Sūduvių protėvių dvasinis
testamentas“. Jis mini ir tuos van-
denis, kurie yra Lenkijos pusėje. Tai
Šešupės ištakos, Ančios baseinas ir
daugelis kitų upių, upeliukų, ežerų,
ežerėlių.

Renginį rėmė Lenkijos Respubli-
kos vidaus reikalų ir administravimo
ministerija.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

„Niekada nenuleisk sparnų“

DALIA AŽUBALIENĖ

Gyvename tikrai ypatingais laikais. Pasaulis ir mūsų gyvenimai nesustodami sukasi ir rieda pirmyn. Rodos, nėra laiko nei pailsėti, nei atsidusti, nei atsisėdus pamąstyti. Norime iš anksto viską žinoti, susidėlioti planus ir dar ramiai pagyventi. Darbuojantis ramybė ateina, kai pajaučiame, kad atlikome tai, ką galėjome ir sugebėjome, visa tai, ko buvo tikėtasi. Atsakymų ieškojimas, iššūkių sprendimas, pozityvi veikla ir bendravimas

su žmonėmis, kurie jaučia, girdi, mato ir eina kartu užsibrėžto tikslo link. Tokią patirtį ir gilų išgyvenimą patyriau visai netikėtą, tačiau labai realių paieškų kelyje.

Pernykštis Lietuvos šimtmetis bei pirmosios Šv. Jono Krikštytojo lietuvių parapijos Toronte 90-metis ir Lietuvos kankinių parapijos 40-metis paskatino domėtis praeitimi ir dalytis patirtimi bei atradimais su plačiąja bendruomene. Kanados lietuvių muziejaus archyvas, bendradarbiaudamas su

parapija, surengė parodą „Niekada nenuleisk sparnų“. Paroda skirta visoms progoms paminti.

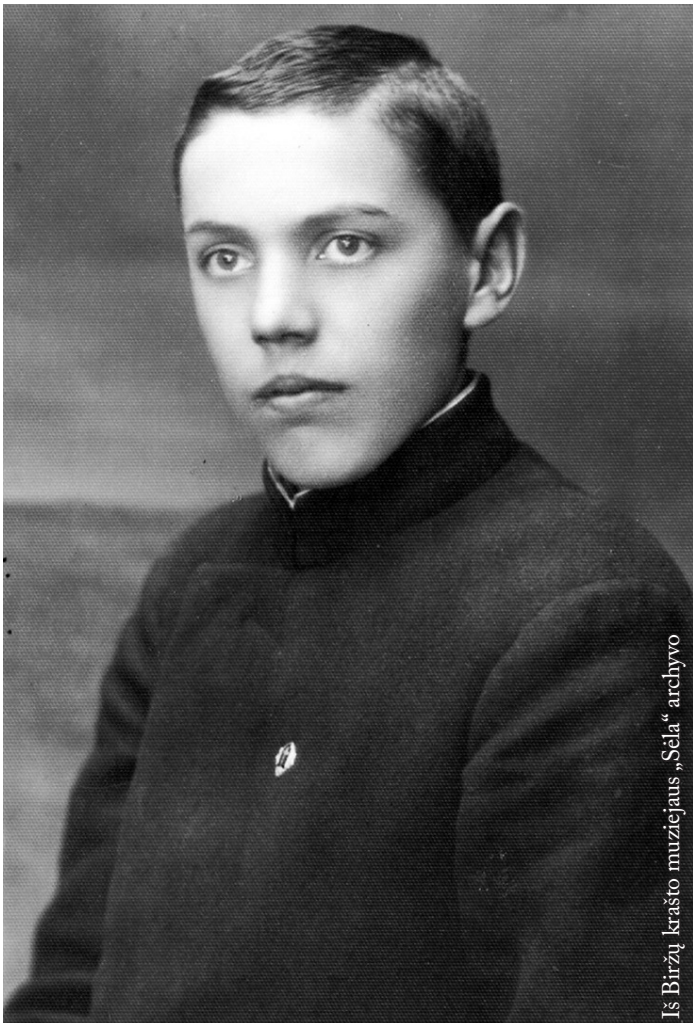
Ypatingas dėmesys skirtas ilgamečio abiejų parapijų klebono kunigo Petro Ažubalio asmenybei. Gimęs 1918 m. vasario 10 d., vienmetis su nepriklausoma Lietuva kun. P. Ažubalis Kanados lietuvių vadinamas „tvirtovės žmogumi“ ir „didžiųjų darbų kunigu“.

Jauniausias iš penkių Jono ir Emilijos (Balčiūnaitės) Ažubalių vaikų gimė Mieleišių k., Papilio vlsč., Biržų apskr. Pasak kunigo draugo Petro Vilučio,

žodžiai „niekada nenuleisk sparnų“ buvo kun. Petro gyvenimo ir veiklos kelrodis. Sakoma, kad į šį pasaulį kūdikio pavidalu ateinanti būtybė prilygsta mažam sparnuotam angelėliui. Į tokį panašus buvo ir Petras, jis irgi turėjo, nors ir nematomus, mažus dvasinio polėkio sparnelius. Jam augant ir sparneliai augo, didėjo ir virto galingais sparnais, kurių jis tikrai per visą savo gyvenimą niekada nenuleido.

Augo, brendo ir mokėsi nepaprastoje aplinkoje, kuri buvo kupina jaunimo veiklos, netrūko didingų patriotų, stiprių ir darbščių dvasininkų. Gimnazijos metais priklausė ateitininkų ir pavasarininkų organizacijoms. Savo pašaukimą tapti kunigu pajuto būdamas jaunas, vos 15 metų. Tuomet, 1933 m., ir parašė savo vyresniajam pusbroliui kun. Juozui Dubnikui: „Br. Kunige, Daug turbūt, turi džiaugsmo savo pirmose kunigavimo dienose, tačiau gal daug taip pat turi bėdų ir rūpesčių, kaip ir kiekvienas šios žemės keleivis žmogus. Tačiau man rodosi, kad turėtum džiaugtis, nes esi žmonių ganytojas, žmonių gelbėtojas. Tačiau daug daug teks kariauti su šių laikų sumoderėjusiu, subolševiznėjusiu pasauliu. Kariauk brolau, kunige, nes ir aš tuoj stosių į tą pačią karžygių mokyklą, kur bręsta tėvynės sūnūs.“

1936 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją. Nujausdamas artėjantį pavojų Lietuvai, pasinaudojęs repatriacijos sutartimi, prikalbinęs du brolius ir motiną, 1941 m. pasitraukė iš mylimos tėvynės ir per tuometinės Vokietijos (dabartinės Lenkijos) žemes, per darbo stovyklas pateko

Iš Biržų krašto muziejaus „Sėla“ archyvo

Kun. Petras Ažubalis 1933 m.

į Čekoslovakijos sostinę Prahą, kur vokiečių universitete tęsė teologijos studijas. Jas baigęs, 1942 m. gruodžio 19 d. įšventintas kunigu. Suimtas ir kalintas gestapo, laimingai pasprukęs, 7 mėnesius slapstėsi Jihlavo vienuolyno rūsiuose. Po sunkios kelionės per Čekoslovakiją ir Vokietiją pateko į Liuksemburgą, kur porą metų kapelionavo seserų elžbietiečių vienuolyne. Dar būdamas Prahoje, kartu su kitais lietuviais susitiko ir užmezgė ypatingą draugystės ryšį su Petru Vilučiu. P. Vilučio dėka ir tinkamai susiklosčius aplinkyboms kun. Petras 1947 m. atvyko į Kanadą. Pusmetį pavikaravęs angliškoje Saint Džeimso parapijoje Toronte, paskirtas klebonu į lietuvių Šv. Jono Krikštytojo parapiją, įkurtą 1928 m. Lietuviai nudžiugo, kad vėl turi lietuvių kunigą ir įsitikino, kad jis sugeba nuveikti daugiau negu kiti dvasininkai, ir tokiu būdu greitai užkariavo jų širdis. Gerbdamas ir nuoširdžiai padėdamas visiems Toronto lietuviams, ne tik saviems parapijiečiams, atliko tikrą kunigo misiją išeivijoje. Tai buvo puikiai parodyta 1967 m., švenčiant kun. Petro kunigystės 25–metį, ir tai progai prisiminti skirtuose paveikslėliuose užrašyta: „Kunigo misija išeivijoje: visus suprasti, visiems padėti, visus mylėti, visiems atleisti – būti visiems viskuo“.

Per 37-erius kunigystės metus jis padarė daug daugiau negu kiti. Petras Vilutis taip apibūdino kun. Petro veiklą: „Kunigas Petras darbovos Toronto lietuviškame Kristaus vynuogyne trisdešimt trejus metus iki Viešpaties Angelas pašaukė jį į dangiškojo Tėvo Karalystę. Skaičius 33 yra simbolinis, nes jis išreiškia Kristaus gyvenimo žemėje amžių. Tad, kiek Kristus turėjo metų prieš nukryžiovimą, tiek pat metų kun. Petras švietė lietuviškas sielas Jo mokslu ir tiek pat metų krikštijo bei lydėjo pas Viešpatį iškeliaujančius.“

Klebonas suremontavo senąją lietuvių šventovę Toronte, o vėliau

užsimojo dideliu projektui – „Anapilio“ sodybos statybai, kuris apėmė didžiulį salių pastatą, šventovę, kleboniją ir kapines. Įsteigta stovyklavietė Vasagoje, sutelkta daug lietuvių šeimų, kurios paskatintos kun. Petro pirko ten vasarnamius, nes vasarvietė priminė Palangą. Planuose dar buvo ir poilsio namai seneliams, tačiau to įvykdyti kunigas nespėjo. „Anapilis“ tapo lietuvių dvasine ir mūrine tvirtove. Atlikęs beveik visus suplanuotus didžius darbus kun. Petras netikėtai mirė 1980 m. liepos 12 d., šeštadienio vakarą.

Prel. Pranas Gaida 1980 m. liepos 24 d. „Tėviškės žiburiuose“ rašė:

„Ne tik Kanadoje, bet ir už Kanados ribų nuskambėjo žinia apie staigią a. a. kunigo Petro Ažubalio mirtį. Ji sujaudino daugelį žmonių ne tik savo staigumu, bet ir svarumu. Miršta juk daugelis, bet tik tai reta mirtis paliečia plačiąją lietuvių visuomenę. Kai iškeliauja eilinis tautietis, mažai kas tesijaudina, bet kai atsiskiria iš gyvųjų tarpo plačios reikšmės žmogus, sujuda ir plačioji visuomenė. Toks atvejis buvo ir velionies kun. Ažubalio. Jo iškeliavimą amžinybėn labai greitai pajuto ne tik jo parapija, ne tikai Torontas, bet ir tolimesnieji visuomenės sluoksniai. Tai buvo ryškiai matoma per Velionies laidotuves. Per du maldos vakarus jo statytoji Lietuvos kankinių šventovė, kur jis ilsėjosi pašarvotas, buvo pilnutėlė žmonių. Dienos metu jis buvo lankomas gausių tautiečių. Laidotuvių rytą šventovė pasidarė per mažą – teko įvesti garsiakalbių sistemą parapijos salėn. Laidotuvių apeigose dalyvavo apie 1000 asmenų iš Toronto ir net tolimų vietovių. Kardinolas Carteris atsiuntė du savo vyskupus pagalbininkus. Mišioms susirinko net 35 kunigai. Visa tai rodo, kad Velionis buvo plataus masto ir didelio visuomeninio svorio žmogus.“

Kun. Petras ilsisi savo įkurtose lietuviškose kapinėse, kurios priglaudžia kiekvieną lietuvių, nepaisant,

kur gimęs, ar katalikas, ar liuteronas, evangelikas ar reformatorius. Jo žodžiais, „lietuviai nebus palikti išblaškymo likimui, kad jie bus vieningi ir po mirties“.

Klebonaudamas kun. Petras Ažubalis pakrikštijo 488 vaikučius; suteikė 259 vaikams Pirmąją Komuniją; palaimino 717 santuokų, vadovavo 504 laidotuvėms.

Ir aš pernai susipažinau su kun. Petru Ažubaliu per gražias sukaktis, žmonių atsiminimus, šeimos ir gimiinių išsaugotas nuotraukas, laiškus, dokumentus, mano vyro Jono gražius ir brangius prisiminimus apie mielą, nuoširdų, be galo rūpestingą dėdę, krikšto tėvą, kunigą Petrą.

Pažinti kunigą iš dar gyvų lietuvių, kurie su juo bendravo, dirbo, statė ir kūrė už tikros Lietuvos ribų, sau ir ateinančioms kartoms Lietuvą Kanadoje, buvo labai įdomu. Tik užkalbinus ir paminėjus kun. Petro vardą visų veidai nušvinta. Kiekvienas turi labai ypatingų, gražių jaudinančių ir asmeninių atsiminimų. Kun. Petro ištikimas draugas Petras Vilutis surašė savo mintis ir atsiminimus, kuriuos pavadino „Kunigas Petras Ažubalis karo sukuriuose“. Esu be galo dėkinga P. Vilučio sūnui Algimantui, kuris po tėvo mirties ilgus metus išsaugojo tuos užrašus ir prieš kelerius metus pristatė juos į parapiją. Tuometinio klebono Vytauto Staškevičiaus dėka buvo išleista knygelė. O koks tai nuostabus lobis, gražūs ir turiningi aprašymai! Skaičiau knygelę dieną iš dienos, puslapį po puslapio, daug kartų ir vis atrasdavau ką nors naują, ypač svarbaus. Visi surašyti miestų pavadinimai, gatvių, žmonių vardai... visa tai jau praeityje, bet stebuklingai atgijo praeitais metais. Mūsų sūnus Audrius pernai vasarą aplankė Čekijoje keletą vietų, kurias aprašė P. Vilutis, o aš prieš jo kelionę, kiek įmanoma, išnagrinėjau visus adresus, pastatus ir pavadinimus. Didžiausią įspūdį man padarė straipsnis, kurį suradau čekų kalba apie Zasmukų

2018 m. rugsėjo 30 d. prie kun. Petro Ažubalio paminklo Šv. Jono lietuvių kapinėse. Iš kairės: Kauno arkivyskupas emeritas Lionginas Virbalas SJ, Jonas Ažubalis, Onutė Ažubalienė, Dalia Ažubalienė, Joana Ažubalytė, Snieguolė Kubiliūtė, Tomas Ažubalis, Edita Lansbergienė

miestelį, kur buvo parašyta, kad Antrojo pasaulinio karo metais ten esančiame pranciškonų vienuolyne tikrai buvo dvasininkų internavimo vieta. Taip, kaip ir P. Vilutis rašė, kad kun. Petras buvo ten kalintas.

Tokiu būdu susipažinau su kunigo Petro kelionės išgyvenimais keliaujant į Kanadą, su Jo jau Toronte nuveiktais darbais. O visgi kunigo jaunystės laikotarpis domino labiausiai, nes tai buvo nežinomas, nebuvo kam jo atskleisti, nes kunigas Ažubalis iškeliavęs į amžinybę jau beveik 40 metų.

Suradusi ir sukaupusi nemažai nuotraukų pradėjau ieškoti atsakymų, kas tie jauni žmonės nuotraukose.

Gražiausia ieškojimų akimirka buvo, kai interneto svetainėje European užtikau kun. Petro portretinę nuotrauką. Tai ir yra ta pati jauno penkiolikmečio Petriuko nuotrauka, kurios kitoje pusėje jo ranka rašytas laiškas pusbroliui kun. Juozui Dubnikui. Pasidomėjus ir panagrinėjus, paaiškėjo, kad nuotrauką saugo Biržų krašto muziejus „Sėla“. O kiek džiaugsmo man suteikė, kai parašius

į Biržų muziejų, gavau atsakymą iš direktoriaus p. Gintaro Butkevičiaus. Kitas elektroninis laiškėlis atskriejo iš muziejininkės Snieguolės Kubiliūtės su paaiškinimais, kaip jie gavo tą nuotrauką. Drauge ji atsiuntė kitas nuotraukas jau dabar su jų pažintu ateitininku Petru Ažubaliu! Netikėtai ir stebuklingai užsimezgė nuostabus ryšys, draugystė ir mielas bendravimas su kunigo Petro gimtojo Biržų krašto žmonėmis. Pirmi Snieguolės laiško žodžiai buvo: „Džiugu, kad mūsų muziejaus rinkiniuose saugoma nuotrauka atgimsta naujam gyvenimui, yra vertinama, bus eksponuojama minint garbias sukaktis.“

Atsimenu ir šiandieną tą akimirką, kai skaičiau tuos žodžius ir per veidą riedėjo džiaugsmo ašaros. Pajutau tokią ypatingą šilumą širdyje ir norą pasidalyti su Lietuva, su Biržų kraštu nuotraukomis, pasakojimais apie nuveiktus jų gimtos žemės sūnaus kun. Petro didžius darbus už Lietuvos ribų. Mano širdyje brendo mintis ir begalinis noras sugrąžinti kun. Petro vardą į Lietuvą! Jis pats niekada nebuvo grįžęs aplankyti savo gimtosios

žemės. Manau, kad tai nebuvo įmanoma sovietmečio laikotarpiu. Tokia kelionė kunigui Petru, tiek daug nuveikusiam užsienyje, nebūtų buvusi saugi.

O kaip gera buvo matyti visas naujai atrastas nuotraukas, kuriose tokio jauno, bet taip subrendusio patrioto Petro Ažubalio veidas. Snieguolės ir Editos Lansbergienės, muziejaus direktoriaus pavaduotojos, dėka pasiekiau Lietuvos archyvus, padrąsinta skambinau, rašiau elektroninius laiškus, klausiau ir suradau tiek įdomybių, dokumentų, pažymėjimų. Didžiausias

džiaugsmas, kad senose nuotraukose, kurios gulėjo stalčiuose, įamžintų žmonių veidai atgijo, jiems sugrąžinti vardai! Tiek daug praleidau nemigo naktų sėdėdama ir žiūrėdama į tuos veidus, galvodama, kas tie žmonės, kodėl būtent jų nuotraukas turėjo, laikė ir išsaugojo kun. Petras?

Tos ypatingos progos suartino mūsų šeimą su giminaičiais Lietuvoje. O nuostabiausia, kad atradome jau ir laiko užmirštų giminyščių! O kiek naujų susidomėjimų, pažinčių to vieno žmogaus dėka, kuris ir po mirties stebuklingai vienija ir jungia lietuvius, skatina naujiems darbams ir veda pirmyn, niekada nenuleidžiant sparnų! Regis, patraukus vieną siūlą ir toliau vejasi visas didžiulis pažinčių kamuolys. Kur bepaskambinu ar kam beparašau – visur sutinku nuostabius, veiklius lietuvius, su kuriais radusi bendrą kalbą ir ryšį, atrodo, kalbėtume išisas valandas... Ir visa tai laikau tarsi stebuklu, kuris pradėjo reikštis vos prisilietus prie pirmųjų surastų kun. Petro nuotraukų, dokumentų.

(Bus daugiau)

Seinų vyskupas Petras Paulius Vežbovskis

ALGIMANTAS KATILIUS

Vyskupas Petras Paulius Vežbovskis (Piotr Paweł Wierzbowski) iš visų aštuonių Seinų (Augustavo) vyskupijos vyskupų ordinarų išsiskyrė tuo, kad jis vienintelis iš Seinų (Augustavo) vyskupijos kunigų paskirtas šios vyskupijos vyskupu ordinaru. Kiti Seinų (Augustavo) vyskupijos vyskupai ordinarai buvo kitų vyskupijų kunigai. Tiesa, du vyskupai sufraganai buvo kilę iš Seinų (Augustavo) vyskupijos.

Būsimasis vyskupas buvo kilęs iš lenkiškos Seinų (Augustavo) vyskupijos dalies. Jis gimęs Seinų (Augustavo) vyskupijos įsteigimo metais, t. y. 1818 m. liepos 14 d., Didžiajame Vežbove (Wierzbowo Wielkie), Ščepankovo parapijoje, Lomžos apskrityje, bajorų šeimoje. Pirmuosius mokslus ėjo namuose, paskui mokėsi Lomžoje, kur vaivadijos gimnazijoje baigė 5 klases. 1837 m. įstojo į Tykocino kunigų seminariją, kuriai vadovavo vienuoliai misionieriai. 1841 m. spalio 31 d. vyskupo Pauliaus Strašinskio Seinų katedroje buvo iššventintas kunigu. Vysk. P. Strašinskis jauną kunigą paskyrė Seinų (Augustavo) vyskupijos konsistorijos sekretoriumi ir kapelionu. Šias pareigas kun. P. P. Vežbovskis ėjo iki 1847 m., kai buvo paskirtas konsistorijos regensu. Mirus vyskupui P. Strašinskiui, jį palaidojo už paliktus vyskupo 1000 rublių. Vėliau jo giminaitė padavė dėl tų pinigų P. P. Vežbovskį į teismą ir teko ilgai bylinėtis. Konsistorijos regensu išbuvo metus ir paskirtas Šumovo

parapijos klebonu. Klebonaudamas pasižymėjo kunigišku uolumu, rūpindamasis jam patikėtų parapijiečių išganymu. 1854 m. vėl paskirtas konsistorijos regensu ir bažnytinio teismo raštininku. 1855 m. tapo Suvalkų parapijos klebonu ir juo išbuvo iki 1872 m. paskyrimo vyskupu. 1856 m. suteikiamas Liublino vyskupijos katedros garbės kanauninko titulas. Be P. P. Vežbovskio neapsiejo ir Seinai, 1860 m. jis paskirtas teisėju surogatoriumi. 1867 m. prisidėjo dar pora pareigų: P. P. Vežbovskis tapo Suvalkų dekanato dekanu ir paskirtas Seinų (Augustavo) vyskupijos vienuolynų vizitatoriumi. Taip pat buvo Seinų kunigų seminarijos provizorius. Pakyla ir hierarchijos laiptais 1870 m. tapdamas Seinų katedros gremialiniu kanauninku.

Po vyskupo Konstantino Irenėjaus Lubenskio mirties Seinų (Augustavo) vyskupiją administravo prelatas Paulius Andriškevičius. Kan. P. P. Vežbovskis imperatoriaus Aleksandro II 1872 m. vasario 23 d. paskirtas vyskupu, o popiežiaus nominuotas tų pačių metų rugpjūčio 25 d. Pranciškus Augustaitis apie P. P. Vežbovskio tapimą vyskupu rašo: „Kun. Viežbovskis buvo vyras be pretenzijų, galvos augštai nekėlė, o mokslo buvo tik seminarijinio, akademijos diplomų neturėjo. Kadangi nuo savo kunigystės pradžios nuolatos vis buvo kanceliarijoje, tai administracijos dalykuose gerai išsilavino, o likęs Suvalkų klebonu suėjo į gerą pažintį su gubernatorium Golovinu;

kuomet vyriausybė užklausė Golovino apie kandidatą į Seinų vyskupus, Golovinas būk pataręs kun. Viežbovskį.“ Naujo Seinų vyskupo konsekracija įvyko 1872 m. spalio 6 d. Sankt Peterburge, Šv. Kotrynos Aleksandrietės bažnyčioje. Konsekravo Mogiliovo arkivyskupas Antonis Fijalkovskis. Asistentai buvo Mogiliovo arkivyskupijos sufraganas Jurgis Ivaškevičius, Plocko vyskupijos sufraganas Aleksandras Gintovtas ir Kielcų-Krokuvos vyskupijos apaštališkasis vikaras vyskupas Tomas Kulinskis. Iš Sankt Peterburgo vysk. P. P. Vežbovskis nuvyko į Varšuvą prisistatyti aukštiesiems pareigūnams, tarp jų Lenkijos karalystės vietininkui grafui Fiodorui Bergui. Ingresas Seinų katedroje įvyko spalio 28 d. gausiai dalyvaujant kunigams net iš kitų vyskupijų ir miniai tikinčiųjų. Pranciškus Augustaitis rašo apie ingresą: „Ruduo tuomet buvo labai gražus ir šiltas – žolynai žaliavo ir gėlių visur pilna, tad galima buvo gražiai papuošti bažnyčią ir užteko barstyti mielam svečiui po kojų. Kopyčia vyskupui apsirėdyti buvo surengta beveik verstas nuo miesto. Ceremonijos atliktos tą pačią dieną. Kadangi pral. Andriškevičius, dijecezijos administratorius viešai kalbėti neišdrįso, tai prabilo vyriausias pralotas Grudzinskis. Kapitulos narių tame akte dalyvavo kanauninkai Andrius Marma ir Karolius Buldokas [Buldokas], kurie ir ant protokolo pasirašė. Pral. Makovskis ir kanauninkas Andrukaitis nepribuvo.“

Vienas iš pirmųjų naujojo vyskupo darbų buvo Seinų katedros kapitulos papildymas, kadangi ji nevisiškai buvo sukomplektuota. Kapitulą sudarė keturi prelatai, keturi gremialiniai kanauninkai ir keturi garbės kanauninkai. Vėlesniais metais, atsilaisvinus kapituloje vietai, vyskupas skirdavo naujus katedros kapitulos narius, mat nepakentė neužimtų vietų. Kitas svarbus darbas, tai vyskupijos parapijų generalinė vizitacija. Per keletą metų buvo aplankytos beveik visos vyskupijos parapijos, išskyrus kelias Augustavo ir Mazovijos dekanatuose. Vizitacijų metu atsiskleidė vyskupo uolumas, po kelis mėnesius be pertraukos lankė parapijas. Gilinosi į visus bažnyčių ir tikinčiųjų reikalus, pats visada pakalbėdavo, vaikus egzaminavo iš katekizmo, nuo ryto iki vakaro teikė Sutvirtinimo sakramentą. Savo prakalbomis jaudino net užkietėjusius nusidėjėlius. Kunigus kvietė bažnyčiose palaikyti švarą ir tvarką, statyti naujas bažnyčias ir remontuoti senas, o tikinčiuosius ragino aukoti jų statymui. Ganytojo raginimas statyti naujas bažnyčias ar remontuoti senas buvo išgirstas. Per vysk. P. P. Vežbovskio ganytojavimo dvidešimtmetį pastatytos 23 naujos ir suremontuotos 47 bažnyčios. Su naujomis bažnyčiomis kilo ir klebonijų pastatai. Vyskupas ir pats rodė pavyzdį tvarkydamas ir puošdamas Seinų katedrą, 1881 m. kairiajame jos šone pristatė gražią koplyčią. Vyskupo raginami kunigai su naujomis jėgomis ėmėsi darbo, noriai teikė dvasinius patarnavimus tikintiesiems, katekizavo vaikus ir jaunuolius. Tikintieji išgirdo savo ganytojo ir jo pagalbininkų balsą, pradėjo labiau veržtis prie Šv. Sakramentų, dėl ko apskritai sustiprėjo tikėjimas ir kitos dorybės, išsibūdino religiniai jausmai. P. Augustaitis apie vyskupo P. P. Vežbovskio vizitacijas teigė: „Dijecezijis vizitas vyskupas darydavo gražioje tvarkoje ir be didelio triukšmo. Kiekvienoje

parapijoje viešėdavo po dvi dieni. Lankomoje bažnyčioje elgdavosi pagal kanonus. Išvažiuodamas, kai reikėdavo atsisveikinti lietuviškoje parapijoje pasakydavo, tiesą pasakius perskaitydavo lietuviškai prakalbą, klaidingai akcentuodamas žodžius. Pamokslus, kur reikėdavo lietuviškai, už vyskupą sakydavo vienuolis [Joakimas] Virbyla.“ Lankydamas vyskupiją paprastai važiuodavo su kan. Andriejumi Marma, o paskui jį ketvertu arklių – virtuvė, virėjas ir du tarnai. Tai buvo gerai, nes klebonams nereikėjo rūpintis nei maistu, nei tarnais. Per savo vyskupavimo metus vyskupas konsekrovo šias bažnyčias: Novogrudo, Berznyko, Punsko, Alvito ir Kalietnyko.

1873 m. civilinė valdžia uždraudė kunigams susirinkti ir dėl to jie negalėjo kartu rengti rekolekcijų. Anksčiau per rekolekcijas vyko moralinės teologijos egzaminai. Nelikus rekolekcijų, neliko ir egzaminų. Tada vyskupo paliepimu kunigai turėjo raštu atsakyti į seminarijos profesorių užduotus klausimus iš teologijos, egzegezės, kanonų teisės ir Bažnyčios istorijos.

Kaip ganytojas, jis rūpinosi kunigų seminarijos reikalais, visada dalyvaudavo įvairiuose egzaminuose, pats vedavo rekolekcijas. Savo testamentu vyskupas P. P. Vežbovskis asmeninės bibliotekos knygas užrašė seminarijai. Be dvasinių rūpesčių,

Vyskupo Petro Pauliaus Vežbovskio atminimo lenta Seinų katedroje

rūpinosi ir seminarijos materialine gerove. Iš civilinės valdžios išgavo pinigų seminarijos remontui. Rašydamas Suvalkų gubernatoriui, konstatavo blogą seminarijos patalpų būklę: grindys klierikų gyvenamose patalpose ir koridoriuose sugedusios, krosnys, langai ir durys visai blogai atrodo, visas sienas kambariuose ir koridoriuose reikia dažyti, lauko sienų tinkas pažeistas, sutaisius skardos stogą dar reikia nudažyti aliejiniiais dažais. Vyskupo P. P. Vežbovskio iniciatyva civilinės valdžios buvo nupirktas pastatas vyskupų rūmams.

Dėl civilinės valdžios vykdytos represinės politikos, vyskupaujant P. P. Vežbovskiui, buvo sunki Katalikų Bažnyčios padėtis. P. Augustaitis savo monografijoje rašo, jog pirmas carinės valdžios paliepimas, kurį teko vykdyti vyskupui P. P. Vežbovskiui,

buvęs toks: valdančios giminės iškilmių dienomis draudžiama laikyti gedulingas pamaldas, eiti procesijas ir laidoti mirusiuosius. Tas įsakymas nevykdomas epidemijų metu, kadangi mirusiuosius reikia laidoti kasdien. Iš Lenkijos karalystės vietininko buvo gautas nurodymas dėl katalikų santuokos su stačiatikiais, kad išklaustyti tokių asmenų išpažinties. Tas pats vietininkas perspėjo kunigus dėl to, kad celebruodami valdančiosios giminės iškilmių dienomis, užgiedojus po Mišių chorui „Bože, caria chrani“, jie neklauso himno. Liepė vyskupui įsakyti himno klausyti. 1874 m. įsakė vyskupui, kad paskelbtų kunigams, jog atėjus valdančiosios giminės dienai, pamaldos tą pačią dieną turi būti laikomos visose parapijų ir filijų bažnyčiose bei vyrų ir moterų vienuolynuose. Ypatingomis dienomis gimimo ar mirimo pamaldas turi laikyti patys klebonai, išskyrus atvejus, kai klebonas sunkiai serga ar išvažiuojęs su svarbiais reikalais. 1875 m. buvo uždrausta klierikams sakyti bažnyčiose pamokslus, motyvuojant tuo, kad dar nepasirengę. Pamokslai leidžiama sakyti, jeigu klierikas turi vyskupijos vyresnybės paliudijimą. Tais pačiais metais buvo uždrausta kunigams sakyti pamokslus šventoriuose ir kitose vietose, išskyrus bažnyčią. Mazovijos ir Augustavo dekanatų kunigams uždrausta be leidimo

vykti į kito dekanato atlaidus. Leidimą galėjo duoti tik generalgubernatorius.

1875 m. svarbiausias faktas, kad Lenkijos karalystėje panaikinama Brastos bažnytinė unija, kuri Rusijos imperijoje buvo panaikinta 1839 m. Unitai paskelbti stačiatikiais. Šis draudimas taikytas dviem Seinų (Augustavo) vyskupijos dekanatams: Mazovijos (1 parapija), Augustavo (7 parapijos). Buvę unitai nenorėjo priimti stačiatikybės ir pradėjo vaikščioti į katalikų bažnyčias. Uždrausta buvusius unitus priimti išpažinties, priimti iš kitų parapijų, jei neturi klebono leidimo. Katalikų kunigai už dvasinius patarnavimus buvusiems unitams buvo griežtai baudžiami: perkeliama į parapijas, kur nebuvo unitų (pvz., klebonai vikarų pareigoms), skiriamos piniginės baudos.

Varšuvos generalgubernatoriaus buvo uždraustos piligriminės kelionės į atlaidus ir stebuklingas vietas. Uždrausta kunigams krikštyti katalikų ir unitų mišriųjų santuokų vaikus, 1876 m. – katekizuoti vaikus (bet paskui leista). 1876 m. bažnytiniuose teismuose vietoj lenkų kalbos įvesta rusų. Iš bažnytinių brolių buvo uždrausta Viešpaties Jėzaus Širdies brolija, kitos galėjo veikti. Pavyzdžiui, Vilniaus ir Žemaičių (Telšių) vyskupijose visai uždraustas bažnytinių brolių veikimas.

Civilinės valdžios politiką galima apibendrinti V. Strimaicio žodžiais: „Bažnyčiai direktyvas duodavo iš Peterburgo, Varšuvos, apskričių viršininkai ir net vietos zemsčiai. Kartais įsakymai būdavo vienas kitam prieštaringi.“ To prieštaravimo pavyzdys galėtų būti tai, kad Varšuvos generalgubernatorius uždraudė skelbti iš sakyklių pašalinius dalykus,

o vietos valdžia reikalavo skelbti tokius dalykus, kaip antai varžytinės, smuklių nuomojimas, maitų reikalai, dezertyrai, pabėgę kaliniai, pavogti arkliai.

1891 m. Visų Šventųjų dieną vyskupas P. P. Vežbovskis ruošėsi šventinti diakonus į kunigus, bet belaukiant karietos sėdintį fotelyje vyskupą ištiko paralyžius, iš dalies prarado kalbą. Po kiek laiko šiek tiek pasveiko: galėjo vaikščioti ir kalbėti (bet kalbėti buvo sunku). Vyskupijos valdymą faktiškai atidavė oficijolui prelatui Pauliui Krajevskiiui. Bet jos reikalais domėjosi iki gyvenimo pabaigos.

Vyskupas P. P. Vežbovskis mirė 1893 m. liepos 1 d. Laidotuvės vyko liepos 5 d. Laidotuvės buvo iškilmingos. Dalyvavo Varšuvos arkivyskupas metropolitas Vincentas Teofilis Popielis. Pamokslą iš vakaro pasakė kan. Ignatas Bartlinskis, rytą po Sumos – prel. Saliamonas Oleka, o atsisveikinamąjį prel. Matas Strimavičius. Laidotuvių procesijoje dalyvavo 95 kunigai ir 35 klierikai. Vyskupas P. P. Vežbovskis palaidotas Seinų katedros Švč. Mergelės koplyčioje.

Apibūdinamas vyskupą P. P. Vežbovskį, P. Augustaitis rašė: „Vyskupas Vežbovskis nebuvo simpatingas, kalba aštri, akcentas nemalonus. Eidamas visokiais vyskupijoje laipsniais, o pagalios ir likęs vyskupu neturėjo kunigų simpatijos, bet paskutiniaisiais metais viskas nuėjo geryn ir kunigai, galima sakyti, vyskupą drūčiai pamilo ir prie jo prisirišo.“ „Przegląd Katolicki“ paskelbtame nekrologiniame straipsnyje kun. Antanas Slivinskas vyskupą P. P. Vežbovskį apibūdino kaip svetingą ir mielą, turintį tylų ir švelnų charakterį, būdą ganai linksmą, vis dėlto daugiau linkusį į vienvatę ir buvimą namuose. Dėl to, be vizitacijų ir išvykų konsekruoti bažnyčias, paprastai sėdėjo namie, tyliai atsidavęs darbui. Už vyskupijos ribų į Varšuvą buvo išvykęs du kartus.

Vyskupijos ženklas

Lietuvos žiniasklaida

2019-08-19-09-08

Šiuo laikotarpiu šalies žiniasklaidoje vyravo keletas temų: Baltijos kelio 30-metis, ne pirmas mėnuo besitęsianti priešprieša tarp dviejų, atrode, neperskiriamų vieningų iš valdančiojoje daugumoje esančios Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS): Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio ir sąjungos vadovo Ramūno Karbauskio, Prezidento Gitano Nausėdos vizitas į Estiją, netikėtas premjero Sauliaus Skvernelio prisipažinimas, jog serga onkologine liga.

Rugpjūčio 23-iąją Estija, Latvija ir Lietuva minėjo Baltijos kelio 30-ąsias metines: 1989 m. maždaug du milijonai žmonių (Lietuvoje apie 800 tūkstančių) nuo Vilniaus iki Talino susikibę rankomis sudarė gyvą grandinę paminėjo 1939 m. Vokietijos ir Sovietų Sąjungos sudarytos sutarties, lėmusios Baltijos šalių okupaciją, penkiasdešimtmetį.

Daug dėmesio trisdešimtmečiui skyrė ir šalies žiniasklaida.

„Dešimttūkstantinė minia Vilniuje susikibo rankomis, atkartodama Baltijos kelią“, – rašė portalas alfa.lt – sostinės Katedros aikštėje prasidėjusi grandinė driekėsi apie septynis kilometrus ir baigėsi Ukmergės gatvėje.

Vien centrinėje miesto aikštėje šalia šventės proga įrengtos scenos ir radijo imtuvų instaliacijos susirinko keli tūkstančiai žmonių. Dalis jų nešė Lietuvos ir kitų šalių, pavyzdžiui, Ukrainos, Gruzijos, Lenkijos vėliavas.

Pasak vieno iš renginio koordinatorių, gyvoje grandinėje susikibo apie 12 tūkst. žmonių.

Didelis minėjimo renginys vyko ir pasienyje su Latvija, sukakties proga surengtas estafetės bėgimas, parodos.

Įdomu, kad, kaip pranešė portalas lrytas.lt, protestuojantys prieš

Kinijos mėginimus varžyti jų demokratines teises Honkongo gyventojai taip pat organizavo žmonių grandinę, o rankose laikė ir Lietuvos, kitų Rytų Europos šalių vėliavas. Akcijos sumanytojai nuo pat pradžių kalbėjo, kad juos įkvėpė Baltijos kelio pavyzdys prieš 30 metų.

Beje, „Lietuvos ryto“ dienraštis pranešė, jog pasaulio Gineso rekordų knygos sudarytojai redakciją informavo, kad Baltijos kelias, kažkada registruotas kaip Gineso rekordas, iš rekordų knygos išbrauktas, nes dabartinis rekordas – daugiau kaip 5 milijonai susikibusių žmonių.

Pasaulio Gineso rekordų knygos Lietuvoje sudarytojas Vytautas Navaitis papasakojo, jog taip pat buvo siūloma registruoti ilgiausią transporto grūstį – apie 60 kilometrų ilgio nuo Ukmergės iki Karmėlavos. Automobiliai stovėjo trimis, keturiomis, o kai kuriose vietose – ir penkiomis eilėmis.

Dar vienas tuomet pasiūlytas rekordas – daugiausia viena kryptimi važiuojančių automobilių eilių – šešios – susidarė vykstant į Baltijos kelią tarp Fabijoniškių ir Bukiškių Vilniaus mieste.

Buvo nurodytas ir rekordas dėl daugiausia lėktuvais išbarstytų gėlių. Gyventojų sunestas gėles į aerodromus atvežė sunkvežimiai, o lėktuvai išbarstė jas kelyje Vilnius–Latvijos siena.

Beje, Baltijos kelias įrašytas ir į UNESCO „Pasaulio atminties“ sąrašą. Tiesa, ne visos kalbos apie trijų Baltijos sesių ir Lietuvos šiandieną buvo pakilios.

„Itin prasmingas priminimas, kad Baltijos valstybėms reikia vienybės – Lietuvos ir Latvijos pasienio susitikimas „Baltijos kelias – tai mes“,

kuriame dalyvaus abiejų šalių prezidentai Gitanas Nausėda ir Egilis Levitas“, – jubiliejaus išvakarėse rašė „Lietuvos rytas“.

<...> Šaukštą deguto į tautų draugystės medaus statinę įliejo ir baigusi kadenciją prezidentė Dalia Grybauskaitė, kuri neva dėl lėktuvo gedimo nesugebėjo nuvykti į Rygą pasveikinti savo valstybės įkūrimo 100-ąsias metines šventusių latvių.

Baltijos kelio 30-mečio išvakarėse santykių nedarną savaip atskleidė Latvijos vyriausybė, prakalbusi apie galimybes importuoti elektros energiją iš Lietuvos nesaugia pripažintos Astravo atominės elektrinės. Tokie sumanymai galėtų gerokai pakenkti ir taip daugiau žodžiais nei darbais stiprinamai Baltijos šalių vienybei.

Astravo atominės elektrinės elektros tiekimo į Baltijos šalis blokavimą Lietuva įtvirtino įstatymu, tai principinė mūsų šalies politinė nuostata, kurią remia Varšuva, tačiau atsargiai vertina Talinas, o Ryga iš viso vengia šiuo klausimu laikytis solidariai su Vilniumi.“

Paulius Gritėnas portale delfi.lt taip pat teigė, jog „Baltijos kelias – avarinės būklės“ ir klausė: „Ar dar gyva Baltijos kelio dvasia?“

Autorius rašė: „Teoriškai galime teigti, kad panašiu metu nepriklausomybę atgavusių valstybių sinergija, bendrystės dvasia vis dar egzistuoja. Praktika ir kritiškesnis žvilgsnis gali priversti suabejoti, ar iš tiesų Baltijos valstybės turi bendrą interesą.“

Ryškiausiai Lietuvos, Latvijos ir Estijos interesus skiria ekonomika.

<...> Vargu ar sutiktas gatvėje žmogus galėtų pasakyti, kas šiuo metu yra Latvijos prezidentas. Dar liūdniau tai, kad vargiai ką jis papasakotų ir apie šiuolaikinį Latvijos ar Estijos kultūrinį

gyvenimą. Didžioji dalis žinių apie kitas valstybes vis dar mena sovietinius laikus ar tų laikų žymias asmenybes. Ir tai nėra pozityvus ženklas.

Mes nejučiai vienas kitų nuotaikų ir gerai nesuprantame kitų Baltijos valstybių problemų. Susikibusiomis rankomis sukurtas Baltijos kelias tapo istoriniu prisiminimu, o vienybės vaizdinys savotiška paguoda ir pasiaiškinimu, kodėl trijų tautų socialiniai, kultūriniai ir net politiniai saitai pamažu eizėja.

Mums reikalingas naujas Baltijos kelias. Kad ir ne fizinis. Ne susikabinimas rankomis, bet aktyviųjų visuomenės dalių artėjimas ir bendrų interesų atradimas. Baltijos šalių vienybė galima tik turint tvirtą pamatą ir po 30 metų šis pamatas reikalauja skubaus atnaujinimo.“

Delfi.lt žurnalistas Vladimiras Laučius kalbėdamas su buvusiu pirmosios po Nepriklausomybės atkūrimo vyriausybės kultūros ir švietimo ministru Dariumi Kuoliu, jo pasiteiravo, kaip pakito Lietuvos visuomenė per tuos tris dešimtmečius, ar ji tapo stipresnė, politiškai brandesnė, drąsesnė ir bendruomeniškesnė nei tada, kai žmonės stovėjo susikibę rankomis Baltijos kelyje?

D. Kuolys į tai atsakė: „Visų pirma, Lietuvos visuomenės liko daug mažiau nei būta prieš tris dešimtmečius. Šis spartus mūsų mažėjimas, Tomo Venclovos liudijimu, prieš mirtį kėlė rimtą rūpestį Czesławui Miłoszui.

Vargu ar galėtume teigti, kad mažtanti, besitraukianti visuomenė yra stipri, brandi, bendruomeniška. Greičiau – pavargusi, praskydusi, pasitikėjimo ir tvirtesnių vidinių jungčių stokojanti. Vargu ar drąši. Greičiau kiek lengvabūdiška, savo likimui pernelyg abejinga.

Yra mūsų visuomenėje kūrybingų asmenybių, stiprių grupių. Ko šiandien stinga? Bendro proto, bendros išminties telkimo bendram Lietuvos Respublikos projektui. Kūrybos džiaugsmo tokį projektą kartu

konstruojant, dėl jo gyvai diskutuojant ir susitariant, kartu jį įgyvendinant. Šalyje tiesiog per ilgai užsitęsę genčių vidaus karai.“

Ir toliau žurnalistų dėmesio netrūko buvusiems vienminčiams, vėliau tapusiems didžiausiais vienas kito oponentais – R. Karbauskiiui ir V. Pranckiečiui iš LŽVS.

Pirmosios kibirkštys tarp partijos vadovo ir parlamento pirmininko įsizižiebė prieš keletą mėnesių, kai „valstiečiai“ ėmėsi kurti naująją valdančiąją koaliciją ir Seimo Pirmininko vietą pažadėjo Lietuvos socialdemokratų darbo partijai (LSDDP). Koalicija buvo sukurta, tačiau parlamento vadovas V. Pranckietis atsisakė atsistatydinti iš posto, motyvuodamas, kad jį Seimo Pirmininku išrinko visas parlamentas, o ne LVŽS. Spaudimą atsistatydinti vadino šantažu ir asmeninėmis R. Karbauskio ambicijomis.

Tokiu V. Pranckiečio elgesiu buvo labai nepatenkintas R. Karbauskis, kuris kaltino nepaklusnųjį bendrapartietį valdžios ir posto troškimu.

Nelabai tokį Seimo vadovo žingsnį suprato ir politologai, kurie sakė, kad sprendimas, kam priklauso postas, vis dėlto yra valdančiosios koalicijos reikalas.

R. Karbauskis tada pasakė, kad V. Pranckietis bus atleistas balsuojant parlamente, pastarasis aiškino, kad balsavimo nebijąs, nes jį palaiko ne tik mažai bendrapartiečių, bet ir opozicija.

Kuo toliau į mišką, tuo daugiau medžių: V. Pranckietis žurnalistams teigė iš R. Karbauskio pristigęs demokratijos, nes jis esą grasindavo ir liepdavo valstiečiams už įvairius sprendimus Seime balsuoti taip, kaip nori jis, net ir uždaruosiuose balsavimuose.

Tačiau V. Pranckiečio galimybę išlikti Seimo Pirmininku smarkiai pablogino žinia, jog jis iš Valstybės saugumo departamento (VSD) turėjo informacijos apie parlamentarės Irinos Rozovos nuslėptus ryšius su Lietuvoje rezidavusiais Rusijos diplomatinio korpuso atstovais,

tačiau Seimo valdybos apie tai neinformavo.

„Ekspertai negailestingi: V. Pranckietis – niekam nereikalingas šiaudinis vadovas“. Taip agentūros „Elta“ perteiktoje medžiagoje portalas lrytas.lt rašė: „Galimybė išlikti Seimo Pirmininko poste V. Pranckiečiui – menka, teigia politologai. Anot jų, V. Pranckiečiui reiškiami kaltinimai nepateikus VSD informacijos apie I. Rozovą bus lemtingi, nes taip jis prarado ir opozicijos palaikymą.

„I. Rozovos atvejis V. Pranckiečiui greičiausiai kainuos postą ir tai būtų logiška. Niekam nereikalingas šiaudinis Seimo Pirmininkas, kuris neturi rimtos paramos Seime. Situacija gana aiški – R. Karbauskis bet kuria kaina nori pašalinti V. Pranckietį.

Tuo tarpu V. Pranckietis bet kuria kaina, įskaitant orumą ir savigarbą, bando išsilaikyti tame poste“, – „Eltai“ sakė Mykolo Romerio universiteto docentas Virgis Valentinavičius.

Pasak docento, opozicijai ginti Seimo Pirmininką neapsimoka, nes jis nebeturi jokio palaikymo Seime. „Ką jie laimės, jei apgins? Valdančioji dauguma vis viena galės daryti sprendimus, nes turi balsų daugumą“, – teigė jis.“

LVŽS vadovas R. Karbauskis minėtai agentūrai sakė, jog „konservatoriai gali nekreipti dėmesio į V. Pranckiečiui reiškiamą kritiką. Aš neatmesčiau tos minties, nes jie (konservatoriai – „Elta“) labai dažnai daro ne tai, kas svarbu valstybei. Jie labai dažnai skaičiuoja paprastai – kaip dar vieną vinį įkalti, mums, kaip valdžiai“, – sakė R. Karbauskis.

„Valstiečių“ lyderio teigimu, jei opozicija, kuri anksčiau deklaravo kad nepalaikys jo reikšto siekio pakeisti Seimo vadovą dėl pasirašytos naujos koalicinės sutarties, V. Pranckietį užstos ir dabar, atsidurs sudėtingoje situacijoje.“

Taigi V. Pranckiečio likimas paaiškės rugsėjo 10 d. prasidedančioje parlamento rudens sesijoje.

Seimo Pirmininkas jau anksčiau buvo sakęs, kad jis išeis ir iš partijos iki tol, kai tarybos posėdyje planuojama spręsti jo likimą partijoje.

Kaip pranešė agentūra BNS, jis tai rugšėjo 5 d. ir padarė – Kauno rajono skyriui pranešė paliekantis valdančiąją LVŽS.

LVŽS Kauno rajono skyriaus pirmininkė Jūratė Truncienė sakė, jog skyriaus nariai iš dalies pritaria V. Pranckiečio pozicijai, kad „valstiečių“ lyderis R. Karbauskis partiją valdo diktatoriškai.

V. Pranckietis žurnalistams teigė iš partijos besitraukiantis, nes nenori suteikti galimybės partijai jį pašalinti. O nuo partijos nenuols ir į LVŽS grįžtu, jeigu joje nebebūtų dabartinio lyderio R. Karbauskio.

Jis neatmetė ir galimybės tapti „valstiečių“ lyderiu.

O delfi.lt perteikė Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) pirminko Gintauto Palucko mintis, kuris teigė, jog iš „valstiečių“ partijos besitraukiančio, tačiau siekiančio ir toliau vadovauti Seimui V. Pranckiečio situacija rodo gilią valdančiųjų krizę.

Pasak socialdemokrato, po trumpo vasaros atokvėpio „valstiečių“ krizė persikėlė atgal į Seimą, o V. Pranckiečio pasitraukimas iš „valstiečių“ gretų ne tik nesprendžia problemos, priešingai, ją paaštrina.

*Lai laimės bus sklidina širdis,
kiekviena gyvenimo akimirka tavo tik džiugins,
lai norai ir svajonės išsipildys,
o veide netrūks šypsenos plačios,
kiekvieną dieną džiaukis meile,
o tavo gyvenimas lai bus nesibaigiantis malonumas!*

Gimtadienio sveikinimus
Jonui Nevuliui iš Suvalkų siunčia

Vitas ir Milda Vaškevičiai

PADEKA

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus ir Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos bendruomenės reiškia nuoširdžią padėką **Gediminui Žilinskui** už mūsų mokykloms skirtas lietuviškų knygų siuntas bei finansinę paramą.

Gerbiamas Gediminai,

Jūsų patriotizmas ne tik padeda mūsų mokykloms siekti savo tikslų, bet ir rodo pavyzdį jaunajai kartai, kaip mylėti Tėvynę ir savo gimtąjį kraštą. Nuoširdžiai Jums ačiū!

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus direktorius

Alvydas Nevulis

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos direktorius

Algirdas Vaicekuskas

PADEKA

Nuoširdžiai ačiū tariame

Daliai ir Jonui Ažubaliams

už „Aušros“ leidybai skirtą finansinę paramą.

Dėkojame už Jūsų dosnumą ir tautinį solidarumą.

„Aušros“ redakcija

*Eik gyvenimo saulės sutikti,
Neškis šypseną, meilę kartu.
Tegul niekas nediršta sutrypti,
Kas svajonėse buvo brangu.
Eik, šypsokis kaip saulė,
Šildyk šypsena širdis visų.
Tegul šviečia vien laimė pasauly,
Tegul būna be galo šviesu!*

Joną Nevulį iš Suvalkų gimtadienio proga sveikina ir Dievo palaimos linki

Draugė Janina

XVII TARPTAUTINĖ KAPELŲ ŠVENTĖ - Seinai 2019

2019 m. spalio 5 d. (šeštadienį) 19 val.

Seinų „Lietuvių namai“, Wileńska g. 9

Jus linksmins:

- ♪ Liaudiškos muzikos kapela „VINGIS“, Lietuva.
- ♪ Jurbarko kultūros centro kapela „SANTAKA“, Lietuva.
- ♪ Liaudiškos muzikos kapela „LAUMENA“, Lietuva.
- ♪ Vilniaus Kolegijos šokių ir dainų ansamblis „VORUTA“, Lietuva.
- ♪ Liaudiškos muzikos kapelija „PIVAŠIŪNAI“, Lietuva.
- ♪ Punsko bei Seinų krašto kapelos.

Renginio metu bus atidaryta Sauliaus Lampicko kūrybos paroda.

Kapelų šventės metu bus fotografuojama bei filmuojama!

Atvykdami sutinkate, kad nuotraukas ir vaizdo įrašus galėsime viešai naudoti.

Įėjimas nemokamas. Kviečiame!

Rengėjas:

Rėmėjai:
Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Rėmėjai:

Informaciniai rėmėjai:

BALTŲ VIENYBĖS DIENA 2019 – BALTŲ VIENYBĖS UGNIES SAŠAUKA

Užkurkime ugnelę ant kalnų, piliakalnių, alkakalnių ir kitose
su baltų istorija susijusiose vietose.

Neturėdami galimybių, uždekime ugnelę namuose.

2019 m. rugsėjo 22 d. (sekmadienis)

Jotvingių ir prūsų gyvenvietėje, Ožkiniai 42, Punsko valsčius

Programa

18:00 – Iškilmingas vėliavų pakėlimas ir himnai – Prūsos, Lietuvos ir Latvijos, protėvių pagerbimas, šventosios ugnies uždegimas, poezijos skaitymas...

19:00 – Atstovai išsiskirsto su šventąja ugnimi

Rengia Jotvingių ir prūsų bendrija

Rėmėjai:

GLOBALI LIETUVA